

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Pohled sociálního pracovníka na volnočasové aktivity seniorů

Eva Gerlachová

Bakalářská práce

Studijní program: Sociální práce se zaměřením na
komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Vedoucí práce:
Doc. PaedDr. Slavomír Laca, Ph.D.

Praha 2019

Prague College of Psychosocial Studies

View of social worker in senior' leisure activities

Eva Gerlachová

The Bachelor Thesis

The Bachelor Thesis Work Supervisor:
Doc.PaedDr. Slavomír Laca, Ph.D.

Prague 2019

Prohlášení:

1. Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne: 26. července 2019

Podpis:

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce Doc. PaedDr. Slavomíru Lacovi, Ph.D. za cenné rady a všem respondentům odpovídajícím na dotazník.

Anotace:

Bakalářská práce se zabývá pohledem sociálního pracovníka na volnočasové aktivity seniorů. Autorka bakalářské práce zpracovává pohled na volnočasové aktivity seniorů se zapojením pohledu sociálního pracovníka, vedoucí k možnému obohacení prožívání volného času seniorů. Výzkumné část je zaměřena na cílovou skupinu seniorů. Pro získání výzkumných dat byl použito dotazníkové šetření. Získaná data, stanovené hypotézy byly ověřeny chí kvadrátem. Cílem výzkumu bylo zjistit, jakými volnočasovými aktivitami senioři tráví svůj čas. Respondenti pro výzkumnou část jsou z Plzeňského kraje a z Prahy.

Klíčová slova:

Sociální pracovník, sociální práce, senior, volnočasové aktivity

Abstract:

This bachelor thesis deals with a view of social worker on leisure activities of the senior people. The author elaborates with this view together with the involvement of a view of a social worker, which leads to possible enrichment of seniors people's leisure time. The research part is focused on the target group of senior people. It was used a questionnaire survey to obtain the researched data. This data, determined hypotheses, were verified by the Chi-squared test. The aim of this research was to find out which leisure activities senior people spend their time with. Respondents for the research part come from the Pilsen Region and Prague.

Keywords:

Social worker, social work, senior, leisure activities

Obsah

ÚVOD	1
1 CHARAKTERISTIKA SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA	3
1.1 OSOBNOST SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA	3
1.2 KOMPETENCE SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA	5
1.3 ETIKA SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA	6
2 CHARAKTERISTIKA SENIORA	9
2.1 STÁRNUTÍ A STÁŘÍ	9
2.2 DŮSLEDKY STÁRNUTÍ	12
2.3 MOŽNOSTI PROŽÍVÁNÍ STÁRNUTÍ	14
3 SOCIÁLNÍ PRÁCE SE SENIORY	16
3.1 SOCIÁLNÍ SLUŽBY A SENIOŘI	16
3.2 VOLNOČASOVÉ AKTIVITY SENIORŮ	17
3.3 PROPOJENÍ AKTIVIT A SENIORŮ	19
4 VLASTNÍ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	22
4.1 CÍL A HYPOTÉZY VÝZKUMU	22
4.2 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉ METODY	23
4.3 VÝZKUMNÝ VZOREK	25
4.3.1 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ	26
4.4 VÝSLEDKY VÝZKUMU	40
DISKUSE	47
ZÁVĚR	49
SEZNAM LITERATURY	53
PŘÍLOHY	56

Úvod

Lidská populace, která stárne, je jedním z celosvětových témat. Na prožívání stárnutí a péče o seniory se prakticky podílí každá civilizovaná společnost. Motivací k napsání bakalářské práce byla možnost mapování volnočasových aktivit seniorů z pohledu sociálního pracovníka v regionech Praha a Plzeňský kraj. Zároveň se podílely na výběru tématu moje zkušenosti, které jsem nasbírala během studia a zájem o seniory.

Bakalářskou práci jsem rozdělila na dvě části na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je složena ze tří kapitol. První kapitola se věnuje charakteristice sociálního pracovníka, člověka, který provází, pomáhá v nepříznivé sociální situaci, podporuje a jeho role je více než všestranná a jsou na něj kladeny vysoké nároky, ať u legislativní, tak osobnostní a odborné. Podrobněji se budeme zabývat kompetencemi a etikou sociální práce.

Druhá kapitola charakterizuje seniora. Věnujeme se popisu pojmů stáří, stárnutí, senior. Je nutné věnovat stárnutí a stáří zvýšenou pozornost, protože jeho nebezpečí tkví právě i v této společenské nevšímavosti, jež může z daného jevu postupně vytvořit až izolaci seniora. Proto se bakalářská práce zaměřuje na charakterizaci a prevenci, aby zdůraznila nebezpečnost a nutnost přístupu k seniorům. Z výše popsaných důvodů je **cílem práce** zmapování problematiky prožívání stárnutí seniorů a možnosti volnočasových aktivit v rámci nabídky sociálních služeb. Z výsledku výzkumného šetření očekáváme, zda vybrané sociální služby pobytová služba v Praze a pečovatelská služba v Plzeňském kraji v rámci své činnosti základní nebo v případě pečovatelské služby občanské odpovědnosti, věnují této problematice zvýšenou pozornost a zda senioři mají o tyto aktivity zájem. Což rozebereme v následující kapitole.

Třetí kapitola se zabývá sociální prací se seniory. V průběhu dějin se vztah k seniorům měnil a vyvíjel. V dobách minulých se na péči o seniory podílela zejména rodina a nejbližší přátelé. Dnes jsou někteří senioři odkázáni na pomoc odborníků v sociálních službách a žijí v domovech pro seniory. Důvodů může být mnoho, od zdravotních komplikací, kdy rodina není schopna postarat se o své příbuzné, po absenci rodinných příslušníků či dokonce nezájem rodinných příslušníků. Ať už je důvod pobytu seniora v zařízeních speciálně určených pro seniory jakýkoliv, mělo by být společenskou povinností postarat se o to, aby byla kvalita života na co nejvyšší možné úrovni a byly naplněny seniorovi životní potřeby.

Praktická část vychází z uskutečněného výzkumu. Výzkum byl dotazníkovým šetřením. Cílem výzkumu bylo zjistit, jak senioři prožívají svůj volný čas. Výzkumu se zúčastnili senioři z CPOS Touškov a domovů seniorů v Praze. Metodu zpracování dotazníkového šetření jsem vybrala ověření hypotéz pomocí chí kvadrátu. Hlavním cílem výzkumného šetření bakalářské práce je zjistit a zmapovat četnost, různorodost volnočasových aktivit seniorů ve dvou sociálních službách. V domově pro seniory v Praze, a to v pobytovém zařízení a v pečovatelské službě v Plzeňském kraji, terénní forma a v domech s pečovatelskou službou Centra pečovatelských a ošetrovatelských služeb Město Touškov. Pro dosažení cíle byly stanoveny následující výzkumné hypotézy ověřené statistickou metodou Chí – kvadrátu.

1 Charakteristika sociálního pracovníka

Tato úvodní kapitola se zaměřuje na charakteristiku sociálního pracovníka, jeho osobnosti, kompetencí a samotné etiky. Sociální pracovník jako osoba je jedním z prvních kroků struktury sociální práce a díky jeho prostřednictvím se sociální práce dostává ke klientům v sociálním prostředí.

1.1 Osobnost sociálního pracovníka

Popis profese sociálního pracovníka není možné definovat jednou nebo dvěma charakteristikami. Člověk, který se rozhodne vykonávat sociální práci, by měl být především na velmi vysoké mentální úrovni, tak i fyzické. Jeho přehled by měl být nejen v dění kolem sebe, ale i ve světě. Pro práci sociálního pracovníka nestačí mít jen potřebné speciální vzdělání, které poskytuje nevyhnutelné základy pro tuto práci. Nezbytnou součástí profese jsou i jeho získané osobní zkušenosti. Často se očekává jeho rada, nasměrování spojený s empatií či pochopením. Toto by nebylo vůbec možné, pokud by neprožil nejlépe stejnou situaci nebo přinejmenším podobnou. Požadované vzdělání a osobního profil předurčují základní úspěch sociálního pracovníka při práci s klienty.

Práce sociálního pracovníka je stanovena Zákonem o sociálních službách č. 108/2006 Sb. Je specifikováno, jak sociální pracovník realizuje sociální agendu zahrnující řešení sociálně – právních problémů, poskytování sociálního poradenství, provádějící analytickou a koncepční činnost v sociální oblasti. Dále odborné umnosti v zařízení služeb sociální prevence, činnosti depistážní, poskytuje krizovou pomoc, sociální poradenství a sociální rehabilitaci.

Mezinárodní federace sociálních pracovníků (IFSW – International Federation of Social Workers) definovala podmínky pro výkon profese sociální práce (získáno ze stránek Mezinárodní federace sociálních pracovníků, 2018):

- sociální pracovník má ukončené minimálně 3leté pomaturitní vzdělání v oblasti sociální práce (u nás dosažení titulu bakaláře sociální práce nebo ukončené magisterské vzdělání sociální práce,
- má zájem o celoživotní permanentní vzdělávání,
- dosáhl věku pro začátek výkonu praxe (dolní hranice je 21 let),
- splňuje osobnostní požadavky sociálního pracovníka jako např. morální bezúhonnost, důvěryhodnost a mlčenlivost,
- disponuje požadovanou úrovní všeobecných, odborných a specializovaných vědomostí a sociálních zručností (Levická, 2004).

Součástí činností sociálního pracovníka je respektování i akceptace všeobecných hodnot sociální práce:

- zachování důvěrnosti informací,
- povinnost respektovat důstojnost klienta,
- zodpovědnost vůči klientovi, profesi, zaměstnavateli,
- právo klienta na svobodné rozhodování,
- dodržení profesionální zodpovědnosti (Levická, 2002).

Hlavní náplň činností sociálního pracovníka je:

- prevence sociálních případů, poskytování osobní pomoci tak, aby nedošlo k poškození problému klienta,
- uplatnit právní normy na vylepšení výkonu sociální práce,
- pomáhat klientovi překonat sociální problémy a překážky,
- pomáhat při řešení poruch,
- spolupráce s odborníky, kteří jsou potřební při řešení problému klienta,
- dodržení práva klienta i jako občana (Schavel, Oláh, 2010).

Pro sociální práci je role sociálního pracovníka je neoddělitelnou součástí. Vzdělání společně s praktickými dovednostmi napomáhají k řešení potřeb klientů. Sociální pracovník je průvodcem v situaci klienta a pomáhá k řešení problému a opětovnému začlenění klienta zpět do sociálního života.

Osobnost sociálního pracovníka patří k nejdůležitějším faktorům pro práci v sociální oblasti. Dle Levické jsme definovali výše potřebné náležitosti, které se kloubí s osobnostními předpoklady spolu s určitými životními zkušenostmi.

Oláha at al. (2009) především upozorňují na další osobnostní předpoklady sociálního pracovníka:

- kongruence: sociální pracovní by měl navenek působit stejně tak, jak prožívá. Pokud by k tomuto nedošlo, lze předpokládat, že může dojít ke snížení důvěry mezi pracovníkem a klientem,
- osobnostní kvality: jsou velmi důležité pro vytváření vztahu mezi sociálním pracovníkem a klientem. Jejich vztah je profesionální s prvky lidskosti a snahou pomoci klientovi i jako „člověk“ a ne pouze jako profesionál,

- profesní kvality: nevyhnutelné je, aby měl sociální pracovník nejen teoretické znalosti, ale i reálné dovednosti a zkušenosti. To může napomoci k rychlejšímu a úspěšnému ukončení spolupráce.

Podle Striežence (2001) sociální pracovník pracuje prakticky neustále s lidmi, kteří s narážejí v sociální nouzi. Osobnost se odvíjí od vzdělání, schopností, komunikačních schopností zkušeností. Mezi všeobecné předpoklady pro vykonávání tohoto povolání patří především odborné dovednosti z oblasti sociální práce, všeobecného rozhledu, aktivního zapojení do společnosti, kladné osobní vlastnosti i chuť k celoživotnímu vzdělávání. Autor dále říká „Osobnost sociálního pracovníka se odvíjí od kvalitního vzdělání, integrovaného souhrnu povahových vlastností (poctivost, spravedlivost, pravdomluvnost, pracovitost, vzbuzování důvěry lidí), profesionálních a schopností, schopností komunikace s klientem, institucemi a společenskými organizacemi“ (93 s.).

Strieženec (1999) ještě mluví o sociální inteligenci, jako nezbytném předpokladu pro výkon sociální práce. Právě sociální inteligence se osvědčuje jednak jako poznávací schopnost, a i jako produktivní schopnost osobnosti sociálního pracovníka.

Podle Levické (2007) je nezbytné, aby sociální pracovník měl komplexní osobnostní výchovu, což znamená, aby měl ve své individuální výbavě zastoupené všechny prvky požadovaných vlastností, a i připravenost zlepšovat své individuální osobnostní kvality a usilovat o přiblížení se vzoru ideální osobnosti sociálního pracovníka.

1.2 Kompetence sociálního pracovníka

Autor Mátel (2013) definuje odborné sociální kompetence jsou uplatněné při realizaci činností tvořící součást konkrétní profese, čímž je i profese sociálního pracovníka. Jsou rozvíjené v během celé odborné přípravy, tak i v průběhu profesní kariéry.

Dle Levické (2007) je podpora klienta a jeho další směřování k samostatnosti. Napomáhat k převzetí odpovědnosti za vlastní život, snažit se o eliminaci jednání vedoucí ke konfliktům, vedení k realizaci vlastních práv.

Dle Matouška (2008) patří mezi důležité kompetence sociálního pracovníka komunikační dovednosti. Komunikace je základním prostředkem pro navázání vztahu

s příjemcem začít řešit jeho problém. Sociální pracovník se projevuje prostřednictvím toho, co říká, tím, jak se projevuje neverbálně, bez toho, aby musel přemýšlet.

Strieženec (1999) uvádí, že jazyk je hlavním komunikačním prostředkem mezi sociálním pracovníkem a klientem. Měl by být srozumitelný. Při výběru jazykových prostředků by měl sociální pracovník přihlídnout na potencionální bázi jazykové kultury klienta. Svou profesionalitu nemůže dávat najevo používáním cizích slov, čímž by mohl podmínit vznik bariér ve vztahu s klientem. Vyjadřování by mělo být jasné, věcné a přizpůsobené sociálnímu stavu. Důležité je intenzita projevu, plynulost řeči, tón řeči, doba trvání projevu i správná artikulace.

Dle Levické (2007) patří mezi kompetence sociálního pracovníka instrumentalizace, schopnost využít sebe samého jako pracovní nástroj. Je předpoklad, že bude svými vědomostmi, vlastnostmi, schopnostmi a dovednostmi disponovat tak, aby jich využil ve prospěch klienta. Od sociálního pracovníka se vyžaduje angažovanost do problému klienta, široké spektrum osobních zkušeností, otevřenost při vyjadřování citů, postojů, schopnosti nadhledu nad problémem, flexibilita atd. Osobní angažovanost by měl mít pod kontrolou, což vyžaduje kognitivní sebereflexi, což znamená, že sociální pracovník reflektuje své vlastní city, myšlení, konání a nenechává se ovlivnit tzv. citovou nákazou.

Matoušek (2008) uvádí, že sociální pracovník by měl být schopný pozorovat a číst klientovo neverbální chování (jak sedí, jaké má pohyby), umět naslouchat a chápat verbální sdílení, což jinými slovy znamená sledovat všechny projevy klienta.

1.3 Etika sociálního pracovníka

Podle Levické (2007) etický kodex definuje činnosti, úkoly a povinnosti sociálního pracovníka. Vše je poměrně jasně stanoveno. Odrážejí na jedné straně chápání samotné profese sociální práce a více než stoleté zkušenosti z poskytování profesionálních zkušeností. Etický kodex sociálního pracovníka byl přijat již v polovině 20. století. Definuje jasně všechny vlastnosti, dovednosti a i kompetence, kterými má sociální pracovník disponovat.

Mezinárodní federace sociálních pracovníků zpracovala Mezinárodní etický kodex profesionálních pracovníků do souboru norem.

- a) Normy pro vystupování a jednání sociálního pracovníka:
 - vystupování,
 - čestnost,

- služba,
 - schopnosti a profesionální růst,
 - studium a vědecký výzkum.
- b) Etická zodpovědnost sociálního pracovníka vůči klientům:
- prvořadost zájmů klientů,
 - práva klientů,
 - důvěryhodnost a mlčenlivost.
- c) Etická zodpovědnost vůči klientům:
- práce s klienty kolegů,
 - slušnost.
- d) Etická zodpovědnost sociálního pracovníka vůči zaměstnavatelům:
- závazky vůči zaměstnavatelským organizacím.
- e) Etická zodpovědnost sociálního pracovníka vůči společnosti:
- služba společnosti,
 - udržování profesionální cti,
 - rozvoj poznatků,
 - podpora všeobecného blaha spokojenost (získáno ze stránek Mezinárodní federace sociálních pracovníků, 2018).

Respektování práva druhých je podstatou Etického kodexu sociálního pracovníka. Sociální pracovník musí respektovat práva druhých, ale v praxi tomu vždy tak není. Oláh et al. (2009) považuje Etický kodex za profesionální standard sociální práce obsahující všeobecná ustanovení etického jednání, chování ke každému jednotlivého klientovy sociální služby. Etický kodex se dá naučit nazpaměť, efekt je patrný tehdy, kdy sociální pracovník si vštěpí jeho hodnoty a používá je v praxi.

Levická (2007) vnímá etický kodex sociálního pracovníka dokumentem aktualizujícím se v čase, kdy se průběžně doplňuje a mění tak, aby odrážel současný obraz sociálního pracovníka v jeho ideální představě.

Oláh et al (2009) uvádí morální principy v sociální práci, které jsou její součástí. Jsou totožné s etickým kodexem:

- respektovat a akceptovat každého člověka jako jedinečnou hodnotu,
- umožnit členům společnosti jejich osobní rozvoj a společenské uplatnění,
- umožnit každému právo na seberealizaci do takové míry, aby nezasahoval do tohoto práva jiných, každé právo nese s sebou určité povinnosti,

- poskytovat pomoc každému, kdo ji hledá,
- zabezpečit ochranu informací, respektovat soukromí,
- respektovat princip sociální spravedlnosti a základní lidská práva,
- praktikovat neslučitelnost sociální práce s jakoukoli podporou mocenské struktury či politického seskupení.

2 Charakteristika seniora

Tato kapitola se zabývá pohledem na seniora. Podkapitoly se zabývají tématem stárnutí a stáří, důsledky stárnutí a možností prožívání stárnutí.

2.1 Stárnutí a stáří

Tato podkapitola se popisuje stáří a stárnutí. Jedná se o dva pojmy, které se jsou si významově podobné, je mezi nimi rozdíl i přes jejich významovou podobnost. Není, je jednoduché zaměnit a prakticky to ani není možné. Pro zjednodušení můžeme je odlišit: stárnutí je proces, jehož důsledkem je různý stupeň stáří. Jsou to úzce spojené pojmy Stáří vnímáme z různých pohledů, dokud jsme „mladí“ a zcela jiný pohled ve chvíli, kdy se projeví první příznaky stárnutí. Ve věku kolem patnácti let se díváme na člověka třicetiletého jako starce a s přibývajícím věkem se tato hranice přirozeně posouvá. Kolem padesátého roku života je pro nás člověkem starým sedmdesátník. Obtížnost definování stáří není jednoduchá. Diskuse odborníků dochází ke shodě, kdy počátkem stáří, respektive mezním věkem kolem šedesátého až pětadesátého roku života. Toto věkové rozmezí je vnímáno ve většině západních zemí a můžeme říci, že se jedná o věk odchodu do důchodu. Není to jen hranice pouze sociální situace, nýbrž i čas, kdy se objevují první evidentní fyzické a psychologické změny (Haškovcová, 2010).

Dle státní zdravotnické organizace (WHO) z 60. let dvacátého století navrhla níže uvedené věkové hranice pro období vyššího věku (Závazalová, 2001):

- rané stáří (starší věk) 60 až 74 let,
- vlastní stáří (pokročilý, vysoký věk) od 75 let.

Jan Amos Komenský popisoval stáří jako dvě etapy:

- starý muž 35–42 let,
- kmet 42 let a výše.

Dle Vágnerové (2007) je stáří děleno na dvě období. Období raného stáří, které vymezila lety 60–75 let a období pravého stáří, pro které je typický věk 75 let a více. Mnoho autorů dělí období stáří jiným způsobem a vymezuje ho věkovým obdobím. Například J. A. Komenský rozdělil stáří na dvě období, starý muž 35–42 let a kmet 42 let a výše; Příhoda (1974) dělí stáří na tři období, časné stáří 60–74 let, vlastní stáří 75–89 let a dlouhověkost 90 let a výše.

Již od starověku se diskutuje o problematice stárnutí a příkladem je výrok Cicera: „Všichni lidé na světě si přejí, aby se stáří dožili, a když ho dosáhli, obviňují je žalují naň. Nejvhodnější zbraní proti stížnostem na stáří jest vědecká práce a konání dobrých a záslužných skutků. Starci, kteří jsou klidní a umírnění, kteří nejsou nevrlí nelaskaví, ti prožívají stáří docela snesitelně, kdežto nevrlost a nelaskavost způsobují nepříjemné potíže v každém věku. Lze namítnout, že stáří může býti snesitelnější při politickém vlivu., blahobytu a vážnosti u spoluobčanů. Při nejvyšším nedostatku nemůže být stáří příjemné a lehce snesitelné, na druhé straně však může být stáří pro člověka nemoudrého a zpozdilého velmi těžké, i když je prožívá v nejvyšším nadbytku, Jen pošetilci svalují své vady a chyby, ba dokonce i své viny na stáří.“

Štílec (2004) popisuje hledání komplexních řešení tak, aby bylo možné zabezpečit kvalitní smysluplné žití ve vyšším věku. Možnost sdílet radosti a pracovní starosti vůči svému zdraví. Populace v České republice stárne absolutně (pokles intenzity úmornosti starších osob) i relativně (zvyšující se podíl starších lidí v populaci, vliv stagnace se snížením porodnosti).

Otázku, kterou si velmi často klademe, od kdy je člověk starý i dle Holmerové (2014) vychází jako výslednice funkčního stavu organismu člověka (hustota kostní tkáně, stav svalstva či životní způsob atd.) Dle Tošnerová (2002) je právě stáří jedním z přirozených životních období. Je vztažené k dětství, mládí a době zralosti. Stáří popisuje jako přirozený proces probíhající celý život. Je spojeno s nemocí a smrtí, což může vyvolávat negativní emoce a může docházet k potlačení vědomí naší společnosti.

Haškovcová (2002) popisuje stáří tak, že je prakticky vyvrcholením individuálního přístupu k životu. Stáří je mnohdy vnímáno jako nevyhnutelné zlo, kdy současná společnost zaměřená na výkon jedince, mládí, krásu, zdatnost a s tímto vhladem opomíjíme zkušenosti, moudrosti, vyrovnanosti stáří, jak tomu bylo dříve.

Otázkou stáří se zabývá řada oborů, současná potřeba je propojit zejména kvůli potřebě jednotné terminologie, definice pojmů a zpřístupnění poznatků. Podle Mühlpachera (2001) je důležité níže uvedené disciplíny pečující o stáří:

- geriatrie: vybrané státy, Českou republiku nevyjímaje je zde samostatný lékařský obor řešící zdravotní problémy interní, neurologické, psychiatrické, rehabilitační. Hlavní náplní je primární péče,
- gerontologie: soustředí se na poznatky o stárnutí a stáří. Jedná se o multidisciplinární obor členící se na:
- klinická (studuje specifické aspekty chorob seniorského věku),

- experimentální (studuje biologické stárnutí),
- gerontopedagogika (studuje a shromažďuje poznatky i informace z oborů psychologie, andragogiky, práva, sociální práce) vedoucí k výchově a vzdělávání seniorů.

Ranné stáří je čas, kdy senioři odcházejí povětšinou do důchodu. Někteří se těší, mají své plány s trávením volného času (koníčky, rodina a přátelé) oproti jiným, kteří se důchodového věku obávají, přichází strach z vyloučení společnosti, obava z nadbytečnosti, zbytečnosti či neužitečnosti, protože přestanou pracovat. V neposlední řadě je zde i strach ze ztráty životního standardu. Mohou přicházet nemoci, síly ubývají, a i ztráta blízkých je častým tématem (Vágnerová, 2007).

Senioři se vyrovnávají se zkušenostmi, které s tímto věkem přicházejí, a i jak se s nimi senior dokáže vypořádat. Zcela jistě se mění způsob pohledu na svět z hlediska dlouhodobého plánování. Ranné stáří nepřináší žádná velká omezení, senioři mohou mít naopak pocit, že žijí svobodněji, nezatěžováni povinnostmi (ať životními či pracovními). Často mohou mít pocit o rozhodování vlastní svobody, kdy pro někoho to může být akceptováno s uspokojením oproti vnímané zátěži na straně druhé, kdy nebyla vytvořena životní náplň aktuálního života. Někteří senioři mohou pociťovat jistou soupeřivost nebo výzvy oproti svým vnitřním hodnotám v kontextu, zda jde o univerzitu třetího věku, péči o vnoučata, chov domácích zvířat nebo cestování. Může se někdy objevit stagnace pramenící z pocitu marnosti, ztráty smyslu života nebo i výraz nejistoty, jak žít život dál. Objevují se pocity kolísání kompetentnosti či osobní pohody oproti marnosti, nedostatku motivace či energie. Pocity úbytku sil, vědomí určité životní jistoty může vést ke zpomalení životního tempa, redukce zájmů či aktivit. Senioři mohou být stavění před přijetí kompromisů signalizující realitu stárnutí mnohdy ne plně uvědomělé (Vágnerová, 2007).

Vágnerová (2007) označuje pravé stáří po sedmdesátém pátém roce života. Někteří se tohoto věku již nedožívají. V tomto období senior může být vystaven zvýšenému vzniku a kumulaci různých životních situací vztahující se přímo na jedince samotného. Vzhledem k aktuálnímu stavu starých lidí se mohou situace jevit subjektivně jako nezvladatelné. Míra závaznosti určité zátěže záleží na osobnosti, životních hodnotách, zkušenostech i aktuálních psychických, respektive somatických kompetencích. Rozdíl mezi seniory v pravém stáří se může výrazně lišit z jednoho pohledu mohou být s určitým nadhledem a na druhé straně můžeme pozorovat jistou apatii či úpadek. Projevuje se často vliv různých onemocnění ovlivňující centrální nervový systém.

Vágnerová (2007) definuje typické zátěžové situace:

- ztráta či nemoc životního partnera, přátel, blízkých osob, sociální izolace,
- změna zdravotního stavu (fyzického i psychického), možná obava ze ztráty soběstačnosti či očekávání smrti,
- obava ze ztráty soukromí či vynucená změna životního stylu (možná častější hospitalizace, přemístění do ústavní péče).

Autorka dále danou problematiku rozvádí a poukazuje, že starý člověk řeší zcela odlišné situace či problémy, než byl tomu doposud zvyklý. Jeho pozornost je více zaměřena na obtížnější zvládnání vlastního života. Dochází k redukci fyzických schopností, zmenšení životního prostoru nebo času, respektive jeho rozměry. Senioři se v tomto období vyrovnávají s různými ztrátami. Přicházejí častěji do kontaktu se smrtí, což jim může připomínat blízkost konce života.

Ideální stáří dle Zvolského (2005) popisuje jako stáří spojené s relativním tělesným zdravím a přiměřeně zachovalou duševní svěžest, radost i čilost. Ideální stáří mnoho jedinců neprožívá. Ideální stáří nelze jednoznačně definovat, neboť každý jedinec má jiné fyzické i psychické prožívání, má své specifické potřeby, přání, touhy i očekávání. Obecně lze říci, že každý senior by si měl sám zvážit své možnosti realisticky a zároveň se racionálně vymežit, co mu chybí ke spokojenosti a co by potřeboval k dosažení ideálního stavu s tím, že bude hledat cesty a možnosti, jak tohoto dosáhnout

Kalvach (2004) uvádí, že senioři prožívají spíše bolestné stáří, kdy mají představu péče lékařů a ošetřovatelek, neschopnost se o sebe postarat.

2.2 Důsledky stárnutí

Senioři procházejí celou řadou změn, které odrážejí nejen osobnost člověka či jeho životní zkušenosti, ale mnohdy prostředí, kde se pohyboval. Malíková (2011) popisuje změny probíhající odlišnou rychlostí a intenzitou související úzce se vznikem a výskytem nemocí typických pro starší osoby. Změny se projevují na poškození pohybového aparátu (změna postoje, chůze i držení těla), omezení kloubní pohyblivosti a snížení počtu svalových vláken. Důsledkem může být pokles rychlosti, obratnosti, síly i vytrvalosti. Obecně lze konstatovat zkrácení kroku, zpomalení chůze, změny na kardiovaskulárním systému (poškození cév), dýchání (hypoxie) i zažívání.

Křivohlavý (2002) definuje změny organismu následovně:

- změny v regulaci tělesné teploty,
- změna činnosti žláz s vnitřní sekrecí,
- kostra začíná být křehčí,
- změna celkového vzhledu.

Šipr (1997) uvádí změny pokožky i celkového vzhledu osoby (vrásčitá, ztráta elasticity, suchost, pigmentové skvrny, pohmoždění způsobuje podlitinu, šedivění vlasů, řídnutí vlasů, vypadávání vlasů, pokles pružnosti a úbytek potních žláz), respirační systém (chronické záněty, deformita hrudníku vedoucí k prohnutí hrudní páteře dozadu, zmenšení dechového objemu plic při námaze), pohybový aparát (pokles svalové síly, atrofie svalových vláken, řídkší kost, degenerativní změny kloubních vazů, zmenšení postavy), nervový systém (úbytek mozkových buněk, ztráta pružnosti mozkových cév, poruchy spánku, atrofie mozku), oběhový systém (snížená elasticita cév, snížení průtoku krve téměř všemi orgány, systolická hypertenze, degenerace srdečních chlopní), gastrointestinální (trávicí) systém (opotřebením a ztráta chrupu, pokles tvorby slin, snížení kyselosti žaludečních šťáv, snížená peristaltika, snížení mobility žaludku, poruchy regulace hladiny krevního cukru.), exkreční systém (pokles pocitu žízně, ohrožení dehydratací, poruchy funkce močového měchýře), smysly (úpadek ovlivňuje činnost funkce mozku, zhoršení vnímání) hmat (snížení schopnosti rozpoznat blízké a vzdálené předměty, snížená adaptace na tmou a ostrost vidění), sluch (omezení možnosti komunikace), chuť (snížení schopnosti rozpoznání slaných pokrmů) a čich (změny v centrální nervové soustavě, pokles čichových schopností). Pomocí kompenzačních pomůcek nebo různých operací je výrazně možné zlepšit život seniora a tím přispět k jeho spokojenosti.

Změnami centrální nervové soustavy dochází ke ztrátě některých psychických funkcí, smyslových orgánů, pohybovém ústrojí, činnosti žláz i látkové přeměně (Wolf 1982). Vnímání jedince je zhoršeno v důsledku kapacity organismu. Velmi typické pro stárnutí je velký podíl zpomalení reakcí, respektive omezení některých duševních procesů. Baštecký et al. (1994) specifikuje změny ve stáří v oblastech:

- psychické činnosti (reflexy jsou pomalejší, méně efektivní. Nejhůře odolává logické uvažování, dedukce, zobecnění na základě zkušenosti. Nejvíce se projevuje při zpracování aktuální situace s rozhodováním o způsobu a provedení reakce. Rychlost současné doby má negativní důsledky na duševní zdraví seniorů),

- emoční činnosti (nedostatky smyslového vnímání mohou vyvolat určitou nestabilitu jedince. Objevuje se i deprese, úzkost, výbušnost. Sociální kontakt nejhůře je vnímán úbytkem sluchu, zhoršení zraku, čichu),
- kognitivní činnosti, které se nejčastěji objevují jako poruchy myšlení. Senior od hlavní myšlenky často odbíhá k vedlejší, nepodstatná podrobnost. Úbytek fantazie, pozornosti a schopnost si zapamatovat informace. Snížená chuť se učit novým věcem. Rozdíly sémantické paměti a epizodické. Je i patrné zhoršení paměti.

Podle Říčana (2004) je chybné všeobecně definovat zhoršení paměti nebo snížení inteligence, neboť mnohdy se i senioři výrazně zlepšují. Starší lidé se spíše zaměřují na minulost v životě. Je pro ně uspokojivější, známější a podstatnou součástí je i myšlenkový optimismus. Vyprávějí staré historky a zážitky a mnohdy postrádají autokorekci. Vágnerová (2007) dodává, že se jedná často o formu obrany proti pocitu ohrožení, jak popisuje.

Během seniorského období života dochází i ke změně sociálních rolí člověka. Lze jmenovat odchod z aktivního života do důchodu. Toto může vyvolat pocit sociálně sníženého statusu a omezení privilegií. Senioři nejsou mnohdy k odchodu do důchodu dostatečně motivováni, snaží se udržet v aktivním pracovním životě. Mnohdy přijímají i v důchodu práci na částečný pracovní úvazek a vnímají tuto činnost jako koníčka, umožňující jim zachování určitého životního standardu a stylu života. Práci vnímají jako možnost kontaktu s lidmi a zakrytí strachu ze samoty (Vágnerová, 2007).

Klevetová, Dlabalová (2008) definují extrémní vytvoření stresu v této věkové kategorii, kdy v poslední fázi života přichází smrt a senioři se často cítí osamělí. Osamělost je dalším ze sociálních problémů, kterým senioři často čelí.

2.3 Možnosti prožívání stárnutí

Senioři jsou ovlivněni celou řadou rizikových faktorů, snížení ekonomické úrovně, věková diskriminace nebo ageismus (věková diskriminace), vylučování, vytěsňování či nedobrovolný život mimo společnost, generační intolerance společnosti, omezení pracovních příležitostí, předsudky k funkčním zdatnostem, penzionování, ztráta konkurenceschopnosti na trhu práce, vyšší nemocnost atd. (Mühlbacher, 2001).

Potřeby seniora velmi úzce souvisí s vyjádřením žádosti o pomoc za pomoci rozhovoru, jak uvádí Pichaud, Thareaunová (1998) a vyjádření žádosti za čímž se mnohdy skrývá právě přímo nesouvisející potřeba kontaktu, lásky.

Pichaud, Thareaunová (1998) specifikují blíže potřeby dle A. H. Maslowa:

- fyziologické (jsou ty nezákladnější, Zde se uvádí strava, příjem tekutin, spánek, zdraví, pohyb atd.),
- potřeba bezpečí (to co potřebuje pocítovat každý člověk – ekonomické bezpečí, fyzické bezpečí, psychické bezpečí),
- sociální potřeba (komunikace – potřeba informovanosti, náležet ke konkrétní skupině, potřeba lásky, vyjádření se a být vyslechnut),
- potřeba autonomie,
- potřeba seberealizace, rozvoj vlastní činností.

3 Sociální práce se seniory

V této kapitole se zaměříme na sociální služby pro seniory, volnočasové aktivity seniorů a možné propojení seniorů a jejich aktivit.

3.1 Sociální služby a senioři

Sociální služby jsou jedním z nástrojů sociální práce k uspokojování potřeb klientů. Je určen primárně pro klienty, kteří se nacházejí v sociální nouzi a potřebují jak sociální, psychologickou nebo zdravotní pomoc.

Sociální služby jsou specifikovány v zákoně 108/2006 Sb., o sociálních službách s účinností od 1. 1. 2007. Sociální služba je definována jako činnost nebo jejich soubor, zajišťující pomoc a podporu osobám s cílem sociální začlenění a zároveň působí jako prevence proti sociálnímu vyloučení. Sociální služby poskytující činnosti vedoucí k maximální samostatnosti a nezávislosti osob. Jsou součástí systému sociálního zabezpečení. Mohou být poskytovány Ministerstvem práce a sociálních věcí, nestátními neziskovými organizacemi, obecně prospěšnými společnostmi, církevními právníckými osobami, fyzickými osobami či příspěvkovými organizacemi, Matoušek (2007) popisuje zřízení příspěvkových organizací krajem či obcí na základě smlouvy mezi klientem a poskytovatelem sociální služby.

Sociální služby jsou jedním z nástrojů (Tomeš, 2001) k naplnění cílů sociální politiky. Sociální politika definuje podmínky pro poskytování sociálních služeb.

Klíčový pracovník v koordinaci sociálních služeb by měl být dostatečně vybaven informacemi a znalostmi o sociálních službách. Dle Matouška (2010) je předpoklad takový, že klíčový sociální pracovník je právě propojujícím článkem mezi sociální službou a klientem sociální služby. Monitoruje kvalitu dodržované smlouvy mezi poskytovatelem a klientem. Dle e § 32 zákona č. 108/2006 Sb. definují poradenství, sociální péče a služby sociální prevence. § 33 uvedeného zákona vymezuje sociální služby jako služby pobytové, ambulantní a terénní. Díl 3 zákona č. 108/2006 Sb. popisuje druhy sociálních služeb jako například osobní asistence, pečovatelská služba, odlehčovací služby, centra denních služeb, stacionáře denní a týdenní, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a sociálně aktivizační služby pro seniory.

Paragraf § 40 zákona č. 108/2006 Sb. se u pečovatelské služby jedná o terénní nebo ambulantní službu, poskytuje se osobám mající sníženou soběstačnost z důvodu věku,

chronického onemocnění nebo zdravotního postižení a vyžadují pomoc jiné osoby, a to v přirozeném prostředí i ve specializovaných zařízeních. Obsahuje pomoc při péči o vlastní osobu, při hygieně, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, zajištění chodu domácnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím. Služba se poskytuje za úplatu. Rozsah úkonů, které jsou v rámci sociální služby poskytovány, je uveden ve vyhlášce č. 505/2006 Sb. v § 6.

Malíková (2011) popisuje nejčastější služby využívané patří pobytové služby v domovech pro seniory, domov se zvláštním režimem a azylové domy. Tento typ služby poskytuje především nepřetržitý provoz, bytování, strava, zdravotní ošetření nebo zajištění doprovodu k externím zdravotníkům, vzdělávací a zájmové aktivity, pomoc a dopomoc s obstaráváním vlastní osoby a další základní činnosti. K seniorům je přístupováno individuálním způsobem. Tento typ služby poskytují domovy pro seniory (108/2006, § 49, odst. 2).

Matoušek (2010) popisuje odchod do rezidenčního (pobytového) zařízení, kde mají k dispozici služby, lidé rozhodují především z ekonomických a rodinných důvodů. Často jsou i donuceni radikální změnou svého zdravotního stavu, kdy jejich přirozené prostředí není připraveno kompenzovat funkční ztráty. Je několik typů rezidenční péče, které může senior využívat v případě, že má zachovanou částečnou soběstačnost:

- Domov – penzion pro důchodce – jsou zdraví a soběstační. Byt si pronajímají a vybavují svým nábytkem. Mohou si však objednat některé služby (úklid, praní, nákupy, doprovod).
- Domy s pečovatelskou službou – nabízejí byty uživatelům do pronájmu, ale jedná se o byty zvláštního určení, v nichž jsou poskytovány i sociální služby.
- Domovy pro důchodce – formu institucionální péče o seniory nabízející trvalé ubytování a široké spektrum služeb od péče včetně ošetřovatelské i rehabilitační péči o těžce zdravotně postižené seniory a hospicovou péči o umírající.

3.2 Volnočasové aktivity seniorů

Volnočasové aktivity patří mezi hlavní činnosti seniorů v domovech. Pomáhají jim zapomenout často na jejich případné problémy. Odreagují se, na chvíli zapomenou na každodenní realitu a pomáhá jim naplno si užívat čas strávený v domově. V ideálním případě tráví klienti čas se svou rodinou, pokud je to možné. Když tomuto tak není, snaží

se spolu s ostatními naplno využít svůj volný čas, kterého mají dostatek nějakou užitečnou a často i prospěšnou činností. Všechny aktivity by měly být založené na dobrovolnosti a program jednotlivých aktivit by se měl přizpůsobit psychickému a fyzickému stavu klienta (Kouteková, 2008).

Zmiňovaná autorka dále uvádí, že mezi největší protivníky sociálního pracovníka a volnočasových aktivit je motivace. Pokud je klient není dostatečně motivován, ztrácí zájem nejen o dění kolem sebe, ale i zájem o sebe, vyplnění volného času. V horších případech může klient upadnout do deprese a jiných vážných duševních poruch. Hlavní úlohou v procesu motivace hraje klient sám (samotné chtění) a sociální pracovník. V mnohých případech zařízení pro seniory využívají i případně rodiny klienta na motivaci, respektive dobrovolníků, mládeže, která dokáže starším lidem. Cílem je podpořit klienta a pomoci mu najít energii.

Volnočasové aktivity můžeme za určitých podmínek zařadit mezi sociální práci se skupinou. Tyto aktivity můžeme rozdělit do následujících skupin:

- vzdělávací aktivity: besedy, diskuse, vzdělávání,
- umělecké: účast na kulturních akcích, návštěva muzeí, kin, divadel,
- sportovní: cvičení jógy, kalanetika, procházky po přírodě,
- regenerační: dívání se na televizi, starostmi sami o sebe,
- technické: výroba a zhotovení drobných výrobků,
- společenské (Kouteková, 2008).

Pohyb je důležitou součástí každodenní aktivity klienta v zařízení. Ať už se jedná o zájmové kroužky, pro klienta, který je imobilní, sportovní či terapie podporující samotný pohyb klienta jsou velmi vhodné. Když klient dokáže vykonávat pohyb, je více soběstačný, nezávislý na ostatních, ale v neposlední řadě i aktivní. Samotné cvičení může pomoci s redukcí střední deprese, přispět k redukcí stresu a v neposlední řadě má emocionální vliv na klienta. (Uherová, Longauerová, 2012).

Jelínková, Krivošíková & Šajtarová, (2009) v zařízeních pro seniory se sociální pracovníci s pomocí ostatních zaměstnanců, snaží se vytvořit různé aktivity, které napomáhají k pobytu a tím pádem i k zdravému životnímu stylu. Mezi tyto aktivity patří například kalanetika, různé meditace, taneční kroužky, sporty jako například šipky, stolní tenis. K těmto aktivitám lze připojit i turistické kroužky, které organizují různé nenáročné túry po okolí zařízení. Cílem všech pohybových aktivit je provést klienty k pohybu. Volnočasové aktivity v zařízení by měli sloužit pro všechny klienty. Nejen pro mobilní

zdravé, ale i pro imobilní, s různými chorobami a poruchami. Ergoterapie je léčba prací, přičemž základ ergoterapie vychází ze spojitosti mezi zdravím jednotlivce a jeho aktivitou. Tato terapie je založená na vykonávání smysluplné činnosti a v zařízeních pro seniory je určena pro všechny klienty. Ergoterapie je ve všeobecnosti rozděluje do třech základních oblastí a to: každodenní činnosti, pracovní a produktivní činnosti a hra na volný čas. Ergoterapii v zařízeních by měl dělat sociální pracovník a může se věnovat všem třem oblastem.

Podle Balogové (2009) edukace klientů v zařízeních pro seniory může být různorodá. Ať už se jedná o edukaci prostřednictvím debat, besed s tematikou zdravého zdravotního stylu. Cílem vzdělávacích aktivit je umožnit klientům další rozvíjení v jejich starých, ale i nových aktivitách (například práce s počítačem, internetem, jazykové kurzy pro seniory a jiné). Sociální pracovníci je mohou rozvíjet taktéž v rámci sociální práce. Jedná se o informování o nových zákonech v sociální oblasti, možnostech získání sociálních dávek aj. Podmínky v zařízeních pro seniory jsou pro volnočasové aktivity a edukaci velmi dobré. Zařízení disponují rozličným personálem, který může sloužit jako animátoři či edukátoři, důvěrně znají klienty v zatížení. Znají jejich potřeby, touhy, nedostatky, specifika, a tak mohou připravit lepší program. Autorka dále uvádí, že aktivity jsou v rámci vnějších a vnitřních podmínek závislé na plánování programu. Při plánování aktivit je třeba znát klienta, jeho stav nejen psychický, fyzický atd.

3.3 Propojení aktivit a seniorů

Rovný, Fižová, Skalová (2007) popisují, že i senioři jsou schopni si osvojovat své vědomosti. Rozdíl oproti mladším spočívá v tom, že je pomalejší tempo výuky, častější opakování, využití životních zkušeností při zvládnání učební látky, schopnost aplikace teoretických poznatků na praktické situace a řešení právě empirie. Člověk má pradávnou touhu po vzdělání, právě jejich získávání i vůči staršímu datu narození si může zachovat duševní svěžest. Jedna z možností, kde mohou senioři získat vědomosti jsou univerzity třetího věku, jako součást celoživotního vzdělávání (ASOCIACE INSTITUCÍ VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH ČR, získáno ze stránek <https://gerontolodzy.files.wordpress.com>).

Balogová (2009) uvádí, že v rámci zájmového studia na univerzitě získávají, účastní nejen nové odborné poznatky, ale nové i nové kontakty a přátelství. Hlavním posláním

univerzity poskytnout prostor pro uspokojení touhy po poznání odborných vědomostech pro lidi v seniorském věku. Člověk lépe překonává složité životní situace, Představuje jednu z možností, jak prožít plnohodnotným způsobem poproduktivní věk. Lze si vybrat z vědeckých disciplín, které studenti využívají pro svůj osobní rozvoj a současně prospěch společnosti. Nabízí kvalitní využití volného času, udržení fyzické a duševní kondice, pozitivní sociální zařízení.

Hrapková (2002) zmiňuje, že první univerzita vznikla ve Francii v roce 1973 v Toulouse, zakladatelem byl profesor práva Pierre Vellas. Dnes funguje na světě kolem 1700 Univerzit třetího věku.

„Založil jsem ji s cílem vytvořit vzdělávací příležitost pro stárnoucí a starou populaci a nabídnout takový program činnosti, které by odpovídaly podmínkám, potřebám a aspiracím, které jsou této věkové skupině vlastní“ (Mühlbacher, 2004, s. 139).

Hrapková (2002) dále uvádí, že mnohým seniorům se studiem splnil jejich celoživotní sen. Našli odvahu a začali se vzdělávat i vůči pokročilému věku. Jednoduše dokázali, že chtít někdy více než muset a být poznačení vráskami neznamena konec života. Autorka také uvádí, že senioři, kteří studují na univerzitě třetího věku trpí v menší míře depresi, mají zvýšenou motivaci nabývat vědomosti v cizím oboru, potřebu kvalitně využít volný čas a na úrovni prožívání jsou optimističtější naladěni, cítíme lépe, mladší a zdravější. V současnosti je i jako druhá gramotnost považována práce s počítačem a internet. Přístup k internetu může poskytnout právě seniorem celou řadu důležitých a zajímavých informací. V neposlední řadě i usnadnit komunikaci s blízkými.

Vidovičová, Havlík (2013) ve studiích, které by mapovali používání internetu na život v České republice prakticky neexistují. V letech 2010 až 2011 s názvem Senioři v stárnoucí české společnosti, kterého se zúčastnilo 167 uživatelů internetu v seniorském věku (60+). Komparováno bylo s výsledky s mladou generací (15–60 let), a je součástí monografie Sociologie stáří a seniorů. Studie potvrdila přínos použití internetu pro všechny věkové kategorie. Internet seniory podporuje v získávání potřebných informací o společnosti a o světě (78 %), možnost vzdělávat se (57 %) a přístup k informacím o profesi (42 %). Ukázalo se, že senioři neocenují možnost internetu v překonávání osamocení jako mladí (24 % vs. 41 %) (srov. Shapira, Barak, Gal 2007). Sak popisuje tento fakt, kdy mladá generace disponuje určitou schopností digitální sociability, díky které překonává na internetu pocit osamocení, prožívání citového uspokojení a nalézají na internetu pocit sounáležitosti. U seniorů patří nejvíce využitým aktivitám elektronická pošta (37 % pracuje denně. Rozšířené je mezi seniory vyhledávání informací na internetu

(19 %). Méně oblíbené je nakupování (s četností 1x týdně 29 %). Zmiňovaní autoři, negativně hodnotili výzkum skrze metodologické a teoretické prohřešky i nevhodnému rámování do sociologie stáří a seniorů, které dle nich devalvovaly potencionálně přínosný výzkum. Míra používání internetu závisela na výši dosaženého vzdělání. Internet používali nejčastěji doma a trávili u něj každý nebo skoro každý den (Získáno 20. 7. 2019 z:<http://www.google.cz>).

Lacinová (2012) uvádí v rámci devíti polo strukturovaných rozhovorů zachytila motivace informantů vedoucích k používání ICT. Výpovědi seniorů naznačily, že jejich využívání ICT je ovlivněno tlakem a vlivem společnosti, kvůli kterému informanti pociťovali nutnost „jít s dobou“, aby se vyhnuli předsudkům i samotné počítačové negramotnosti. K hlavním motivům patřila možnost komunikace s přáteli a rodinou a uvědomování si výhod, které jim ICT přináší. Výzkum potvrdil, že seniorům, kteří začali ICT využívat, se proměnil život z pasivního na aktivní (Získáno 20. 7. 2019 z: <https://is.cuni.cz/>).

Lze konstatovat závěrem, že úkolem společnosti by mělo být hlavně motivovat seňory k aktivnějším činnostem, při kterých dostanou se do společnosti a budou mít ze svého způsobu života větší radost. Je důležité, aby se věnovali aktivitám, které jsou jim blízké a neztráceli zájem Balogová (2009).

4 Vlastní výzkumné šetření

Tématem této bakalářské práce jsou volnočasové aktivity pro seniory v Praze, a to v pobytovém zařízení pro seniory a v pečovatelské službě v Plzeňském kraji. Pobytová služba pro seniory má povinnost volnočasové, aktivizační a vzdělávací aktivity nabízet, a to v rámci daní legislativy, což jsme popsali v teoretické části. Zákon však neříká, v jakém rozsahu a v jaké formě. Pečovatelská služba tyto povinnosti v základní činnosti nemá. Zajímalo nás, zda i přesto, že nemá legislativně uloženo, má implementováno do svých činností, a to v rámci občanské odpovědnosti. Zvolenou výzkumnou metodou byla metoda dotazníkového šetření vzhledem k předpokládanému počtu respondentů a s tím zachování jejich anonymity.

Během práce se seniory si můžeme často klást otázky z pohledu sociálního pracovníka i z pohledu seniora, jak prožívají volný čas, jaké jsou reálné možnosti klientů přímo či která aktivity nabízí konkrétní zařízení. Toto bylo jedním z impulzů ke zpracování dotazníku s porovnáním některých regionů v České republice.

V teoretické části jsme se zabývali vymezením pojmů sociálního pracovníka. Přínosem jeho práce, jeho nezbytnými vlastnostmi pro vykonávání práce i etikou, která je součástí. Ve druhé kapitole jsme definovali pojem stáří, důsledky stáří i možnosti jeho prožívání. Třetí kapitola je zaměřená na samotnou sociální práci se seniory.

V empirické části jsme se zaměřili na výzkum realizovaný metodou dotazníkového šetření. Definujeme cíl práce se třemi stanovenými hypotézami. Zaměříme se na zkoumaný vzorek respondentů, s nimiž byl samotný výzkum realizován. Popíšeme metodu sběru dat, následnou analýzu a následně interpretujeme výsledky. V rámci diskuse zrekapitulujeme a představíme výsledky provedeného empirického šetření této bakalářské práce.

4.1 Cíl a hypotézy výzkumu

Hlavním cílem výzkumného šetření bakalářské práce je zjistit a zmapovat četnost, různorodost volnočasových aktivit seniorů ve dvou sociálních službách. V domově pro seniory v Praze, a to v pobytovém zařízení a v pečovatelské službě v Plzeňském kraji, terénní forma a v domech s pečovatelskou službou Centra pečovatelských a ošetrovatelských služeb Město Touškov. Pro dosažení cíle byly stanoveny následující výzkumné hypotézy ověřené statistickou metodou χ^2 – kvadrátu.

Hypotéza 1

Hypotéza H₀: Je spokojenost s nabízenými volnočasovými aktivitami seniorů v CPOS a Praze.

Alternativní hypotéza H₁: Není spokojenost s nabízenými volnočasovými aktivitami seniorů v CPOS a Praze.

Hypotéza 2

Hypotéza H₀: Seniori ve volném čase nemají zájem o vzdělávání v IKT.

Alternativní hypotéza H₂: Seniori ve volném čase mají zájem o vzdělávání v IKT

Hypotéza 3

Hypotéza H₀: Mezi volnočasové aktivity seniorů v CPOS a Praze není zájem o vzdělávání na univerzitě třetího věku.

Alternativní hypotéza H₃: Mezi volnočasové aktivity seniorů v CPOS a Praze je zájem o vzdělávání na univerzitě třetího věku.

4.2 Vymezení výzkumné metody

S předpokládaným větším počtem respondentů je zvolen pro zpracování bakalářské práce kvantitativní výzkum. Kutnohorská (2011) popisuje respondenta jako člověka, lze říci sjednocenou bytost, která dokáže řídit sama sebe, je tak zodpovědná za své jednání. Lze tedy předpokládat, že respondent je odpovědný za své výpovědi v dotazování.

Výzkumná část byla prováděna formou dotazování pomocí dotazníků. Byly definovány uzavřené otázky s dostatečnými možnostmi odpovědí. Předpokladem bylo, aby měl respondent možnost a prostor se vyjádřit k jednotlivým otázkám s tím, aby nebylo nutná jednoznačná odpověď.

Podle Chrástky (2007) pro kvantitativní výzkum nejčastěji používanou metodou je právě dotazníková forma sběru dat v oblasti sociálních věd. Dotazníkové šetření je

preferované z důvodu malých nákladů, úspory času, poměrně malá náročnost na počet zkoumajících, opakované použití se zaručením anonymity respondentů, umožnění statistické datové analýzy se standardizací a vypovídajícími výsledky. Lze předpokládat, že respondenti odpovídají za sebe, respektive ve skutečnosti se mohou chovat jinak, než odpověděli do dotazníku. Můžeme měřit pouze jejich postoje a názory nikoli jejich skutečné chování.

V termínu od 8. 6. 2019 do 9. 7. 2019 bylo provedeno samotné dotazníkové šetření. Dotazník obsahoval 14 otázek, kdy respondenti odpovídali na jednotlivé otázky označením jedné z možností. Polootevřených otázek bylo celkem 6 (6, 9, 11, 12, 13 a 14). Sběr dat dotazníkového šetření probíhal přímo s klientem. Bylo zpracováno 95 dotazníků. Z celkového počtu bylo 57 respondentů z Prahy a 38 dotazníků zpracováno v Plzeňském kraji. Zpracování v Plzeňském kraji proběhlo prostřednictvím vytištěných dotazníků. Byly doručeny klientům pečovatelské služby a po 14 dnech vybrány. Následně zpracovány z tištěné podoby do elektronického systému. Dotazníkové šetření bylo vyhodnoceno a zpracováno v elektronické podobě. U respondentů v Praze byl sběr dat realizován taktéž tištěnou formou a to u 20 respondentů stejně jako v Plzeňském kraji. U 37 respondentů proběhl zpracování přímo elektronickou formou. Jednotlivé odpovědi byly zaznamenávány přímo tabletu. Elektronické vyplňování přispělo k rychlé návratnosti dotazníku. Respondenti byli seznámeni s účelem zpracování dat a zároveň ubezpečeni se zachováním anonymity a jejich bezpečí při zpracování dotazníků.

Samotný dotazník byl vytvořen prvotně v elektronické podobě za použití aplikace Survio.com. Přímý webový odkaz na dotazník byl použit u části respondentů v Praze a stejná tištěná verze byla použita pro respondenty v Praze i Plzeňském kraji. Následně přepracovány tištěné dotazníky do elektronické podoby za použití přímého webového odkazu na dotazník. Byla zajištěna anonymita respondentů při elektronické i tištěné formě zpracování dotazníku.

Pro interpretaci a analýzu shromážděných dat bylo využito matematického třídění prvního stupně. Výsledky jsou zpracovány pomocí matematicko – statistické analýzy prvního stupně s následným statistickým ověřením výzkumné hypotézy. Získaná data z dotazníkového šetření byla zpracována pomocí programů Windows Excel. Výsledky výzkumu jsou uvedeny v tabulkách a grafech.

Pro potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz byl použita metoda Pearsonův chí – kvadrát test. Chí – kvadrát test použit pro tuto bakalářskou práci je jednou používaných statistických metod umožňující ověření, či náhodná veličina má předem dané rozdělení

pravděpodobnosti. Chí – kvadrát test patří k nejpoužívanějším a základním testům nezávislosti v kontingenčních tabulkách. Empirická část této bakalářské práce je zpracována tímto Chí – kvadrát testem. „Zkoumání je založeno na myšlence porovnání pozorované četnosti a četnosti očekávané. Kontingenční tabulka se ve statistice využívá k názornému a přehlednému zobrazení vztahu dvou znaků“, jak to uvádí autor Ferjenčík (2000, s. 237). Četnosti jsou data získanými od respondentů, očekávaná četnost četnosti Pozorované četnosti představují data získaná od respondentů, očekávaná četnost je provedena pomocí vzorce.

$$\chi^2 = \sum \frac{(P - O)^2}{O}$$

O – pozorovaná četnost, E – očekávaná četnost Skalská (2009).

Dle Hendla (2004, s. 56) je chí-kvadrát test dobré shody, je založen na posouzení rozdílu mezi skutečnými (pozorovanými) četnostmi výskytu hodnot ve výběrovém souboru a očekávanými četnostmi, odpovídajícími příslušnému předpokládanému rozdělení pravděpodobností. Při výpočtu χ^2 testu dobré shody vycházíme z předpokladu, že platí nulová hypotéza, a jestliže je vypočítaný χ^2 menší než 0,05, pak nulovou hypotézu zamítáme, a to proto, že rozdíl mezi pozorovanými a očekávanými četnostmi byl způsobem náhodnými činiteli.

4.3 Výzkumný vzorek

Dotazníková šetření byla provedena v Plzeňském kraji u klientů pečovatelské služby, Centrum pečovatelských a ošetřovatelských služeb Města Touškova a v zařízení Domov pro seniory v Praze, poskytující sociální služby na základě registrace sociální služby podle Zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách. K vyplnění dotazníku bylo vyzváno celkem 38 osob. Dotazníky byly zpracovány tištěnou formou a po 14 dnech vybrány. Následně převedeny do elektronické formy. V Praze proběhl sběr dat taktéž tištěnou formou u 20 respondentů a u 37 přímo elektronickou formou. Respondenti byli informováni o záměru dotazníkového šetření, zachování jejich anonymity (jak tištěnou,

tak i elektronickou formou). Vysvětleno bylo i zachování bezpečí při vyplnění dotazníků a poděkování za jejich upřímnost v odpovědích. Otázky dotazníku byly sestaveny v návaznosti na stanovené hypotézy, cíl a vedlejší hypotézy. Vzor vyhodnocení dotazníkového šetření je přílohou této bakalářské práce.

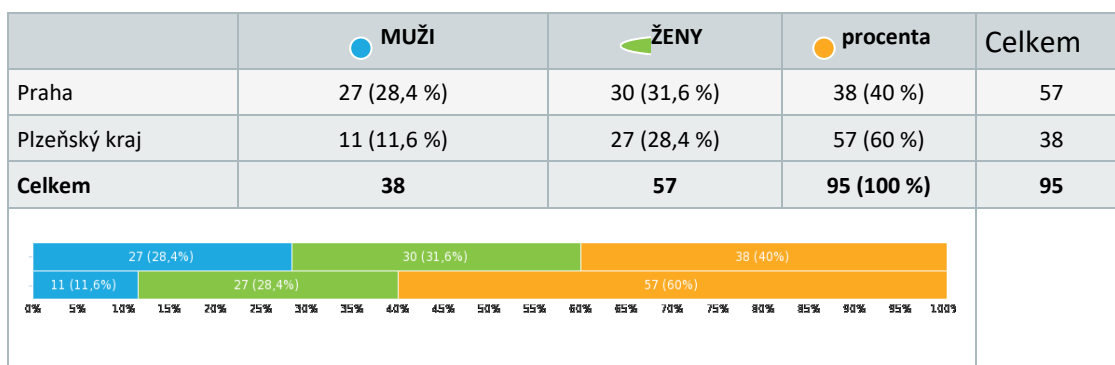
Sebraná data od respondentů jsou uvedena v grafech a tabulkách rozdělující respondenty na základní identifikační otázky.

4.3.1 Charakteristika respondentů

Charakteristiky respondentů, které byly sledovány, byly pohlaví, věk, rodinný stav a typ respondenta (žijící v domově pro seniory či v domově s pečovatelskou službou).

Otázka č. 1: Jste žena nebo muž?

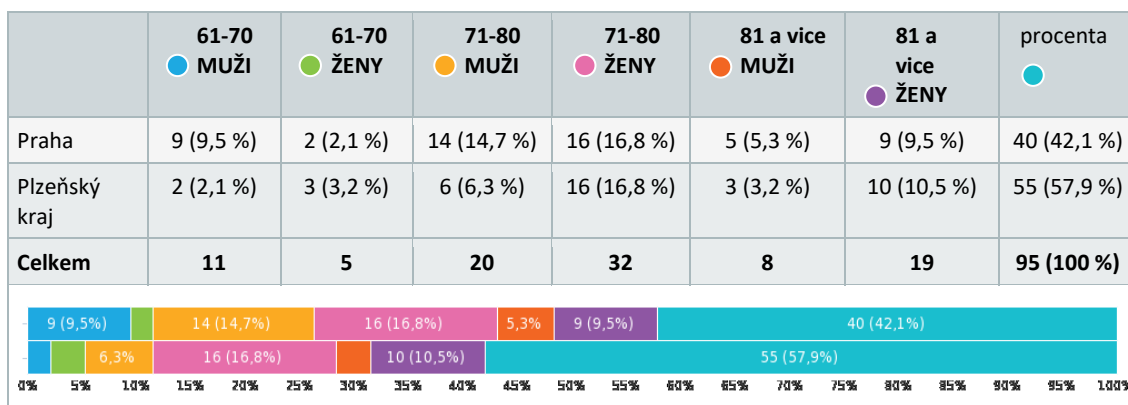
Na tuto identifikační otázku odpovědělo **celkem 95 respondentů**, z toho celkem 57 žen, což činí 57% vzorek z celkového počtu. Oproti tomu se do šetření zapojilo celkem 38 mužů, což činí vzorek téměř 38 %. Z pohledu rozdělení krajů bylo v Praze zapojeno 30 žen (z celkového počtu 31,6 %) 27 mužů (z celkového počtu činí 28,4 %), Plzeňský kraj dle odpovědí respondentů 27 žen (z celkového počtu 28,4 %) a mužů 11 (z celkového počtu 11,6 %). Dotazníkového šetření se zúčastnilo více žen. Toto zjištění mapuje celkovou strukturu sociálních služeb, kde jsou převážně ženy. Ženy všeobecně dlouhodobě jsou ochotny více spolupracovat na různých šetřeních, které jsou v organizaci prováděny.

Otázka č. 2: Jaký je Váš věk?

Na tuto identifikační otázku odpovědělo **celkem 95 respondentů**. Jak je patrné z výsledků dotazníkového šetření, respondenti patří převážně do věkové skupiny 71–80 let (z celkového počtu 52 účastníků 54,6 %), věková skupina 81 a více (z celkového počtu 27 účastníků se jedná o 28,5 %) a poslední skupina 61–70 let (z celkového počtu zastoupena 16 účastníky 16,9 %). Nejpočetněji byla zastoupena skupina ženy ve věkovém rozpětí 71–80 let (32 účastnic) a to v obou zkoumaných oblastech. Z dotazníkového šetření můžeme zjistit, že nejméně zastoupenou skupinou byli muži v Plzeňském nejméně zastoupenou skupinou 61–70 muži (2 účastníci 2,1%) a v Praze taktéž věková skupina 61–70 ženy (2 účastnice, 2,1 %).

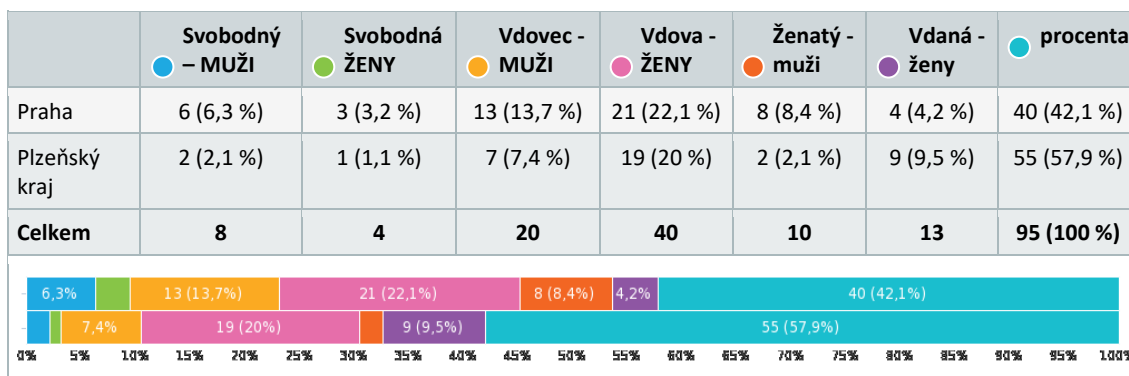
Z výsledků této identifikační otázky vyplývá, že nejpočetnější zastoupenou věkovou skupinou je ženy 71–80 v obou krajích a muži v Praze 14 účastníky 14,47 %.

Otázka č. 3: Váš rodinný stav je?

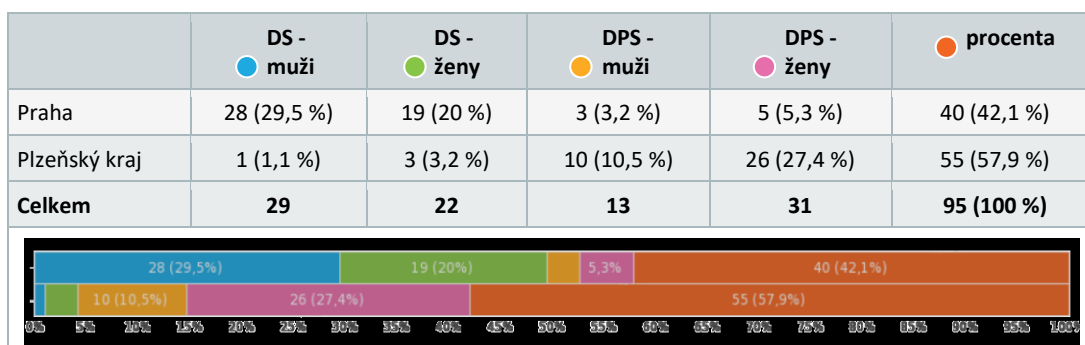
Tato identifikační otázka se zabývá rodinným stavem respondentů v domově pro seniory a domově s pečovatelskou službou. Struktura sebraných odpovědí poukazuje na nejčetnější skupinu zastoupenou v Plzeňském kraji je s počtem respondentů 19 žena vdova a v Praze bylo zastoupení stejnou skupinou vdova ženy s počtem respondentek 21 (22,1 %) Z výsledků je patrné, že nejčetnější skupinou pobývajících v domově pro seniory či domově s pečovatelskou službou je vdova ženy, a naopak nejméně zastoupenou skupinou jsou svobodné ženy, kdy Plzeňský kraj má 1 respondentku (1,1 %) a v Praze celkem 3 respondentky (3.2 %).

Tímto výsledkem lze konstatovat, že ženy, můžeme říci osamělé jsou nejvíce zastoupenou skupinou zařízení sociální služby. Ať už samotné či pomocí rodinných příslušníků vyhledávají tento typ sociální služby.

Otázka č. 4: Kde nyní žijete? (DS - Domov pro seniory; DPS - dům s pečovatelskou službou?)

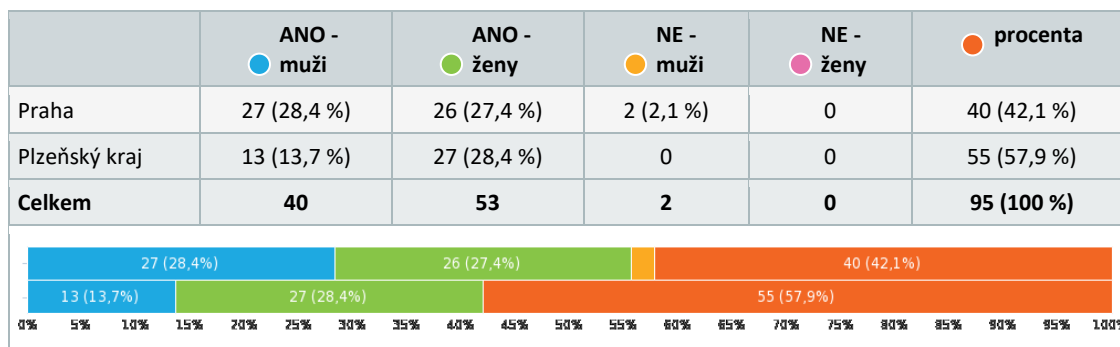
Tato identifikační otázka, na kterou odpovědělo všech 95 respondentů dotazníkového šetření ukazuje na strukturu jednotlivých zařízení, kde Plzeňský kraj v CPOS MT je nejčteněji zastoupena skupina žen 26 respondentek (27.4 %) a nejméně domov seniorů 1 respondent (1.1%). Oproti tomu v Praze je nejčteněji zastoupena skupina žijící v domově pro seniory s počtem 28 respondentů (29.5 %) a nejméně zastoupenou skupinou domov s pečovatelskou službou se 3 respondenty (3.2 %). . Lze tedy konstatovat, že v oba typy zařízení jsou obsazeny vyváženě ženami a muži.

Otázka č. 5: Nabízí Vám DS nebo DPS ve kterém žijete, nějaké zájmové aktivity pro Váš volný čas? (DS – Domov pro seniory; DPS – dům s pečovatelskou službou)?

Tato identifikační otázka je směřována již blíže k tématu volnočasových aktivit seniorů. Směřována je na mapování na spokojenost klientů s nabízenými aktivitami.

Na tuto otázku odpovědělo celkově 95 respondentů v Plzeňském kraji celkově 55 respondentů (57,9 %) a v Praze 40 respondentů (42,1 %). Celkově jsou spokojeni s nabízenými aktivitami ženy 53 respondentek (55,8 %) a muži 40 respondentů (42,1 %). Nespokojenost vyjádřili pouze dva respondenti v Praze (2,1 %). Tyto získaná data ukazují, že spokojenost klientů sociální služby nabízenými volnočasovými aktivitami je 97,9 %.

Otázka č. 6: Jaké aktivity Vám nabízí Váš DS nebo DPS:

Tato identifikační otázka mapovala strukturu nabízených aktivit domova seniorů v Praze a CPOS MT v Plzeňském kraji. Nabízené aktivity, respektive činnosti společenské a kulturní akce (setkání, koncerty, divadlo, zpěv, hudební nástroje) odpovědělo celkem 94 respondentů s největší četností v Plzeňském kraji 29 respondentek (30,5 %). Data z Prahy poukazují na vyvážená data 28 respondentek (29,5 %) a 26 respondentů (27,4 %). Druhá volnočasová aktivita jsou deskové hry, zde odpovědělo celkově 82 respondentů s poměrnou většinou 48 ženy (50,5 %). Dále pak pohybové aktivity (rehabilitační s pomůckami s 79 respondentů a ruční práce se 78 respondenty z čehož muži 24 respondentů. Se shodným počtem odpovědí respondentů 73 je sledování televize (především muži z Prahy 26 respondentů) a rodina či společné setkání s 47 respondenty

v Praze a 26 respondenty z Plzeňského kraje. S počtem odpovědí 71 byla aktivita relaxace s poměrně zastoupenou více u žen 41.

Shodný počet odpovědí byla u aktivit počítače, internet a návštěvy restaurací, kaváren s počtem odpovědí 66 respondentů. Sledované téma počítače, internet bylo zastoupeno v poměru muži 24 a ženy 23 z regionu Praha, oproti Plzeňskému kraji muži 8 respondentů a ženy 11. Návštěvy restaurací a kaváren bylo v Praze shodné a v Plzeňském kraji 17 žen a 5 mužů.

Třetí oblastí s poměrně vyrovnaným počtem sebraných dat byly procházky s počtem respondentů a 67 respondentů a vaření, pečení. Procházky patří k oblíbeným aktivitám v Praze s počtem 47 respondentů a v Plzeňském kraji 20 respondentů. Procházky jsou oblíbené především u žen (Praha 24 respondentek a Plzeň 16). Vaření a pečení je dle zjištěných sebraných dat příznivější v Praze 49 respondentů (muži 24) a naopak v kraji Plzeňském 20 respondentů (muži 4).

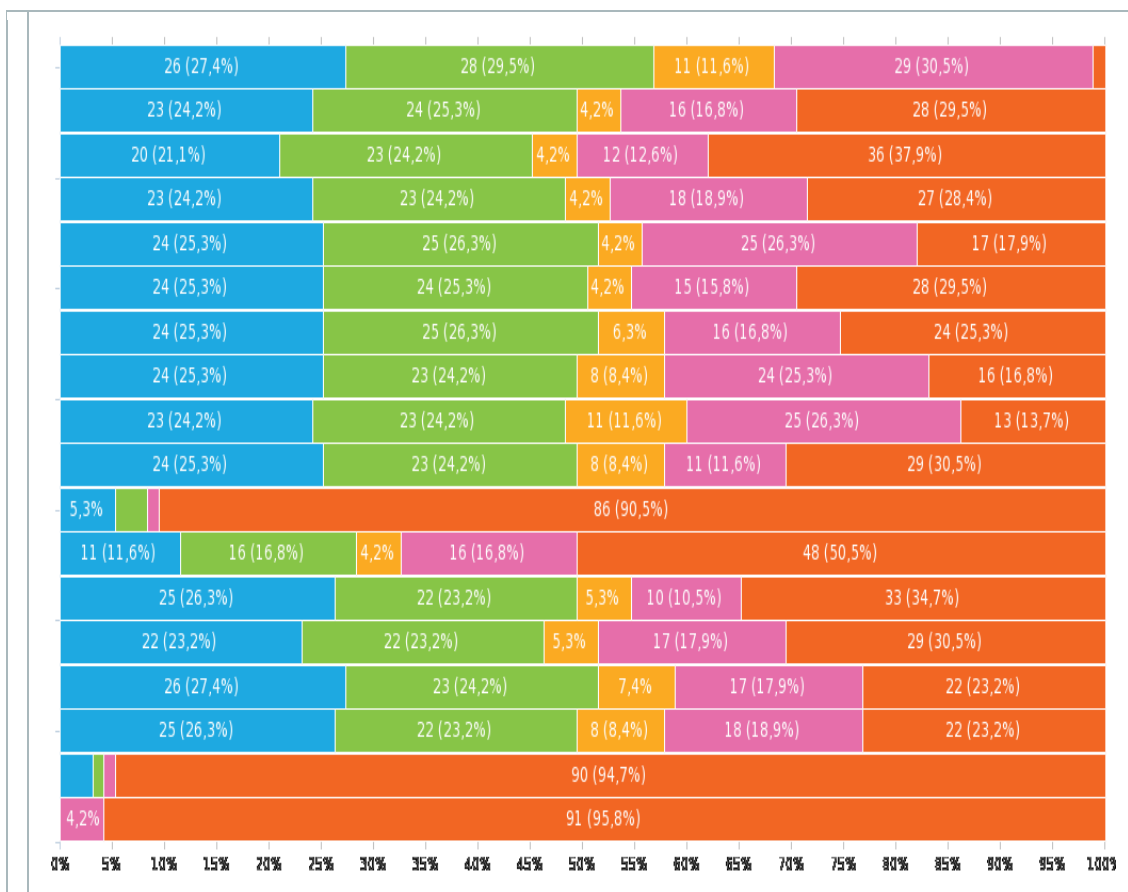
S počtem 68 odpovědí mezi nabízenými aktivitami je nakupování, kterou v Praze zodpovědělo celkem 46 respondentů (23 muži a 23 ženy) a v Plzeňském kraji celkem 22 respondentů (18 žena 4 muži).

Mezi oblíbené aktivity s počtem odpovědí 62 patří keramická dílna, tvořivost, kutilství. U žen 32 respondentek a muži 27. 59 odpovědí respondentů získala turistika, pobyt v přírodě (ženy Praha 24 a Plzeňský kraj 12 oproti tomu muži Praha 20 a Plzeňský kraj 4. S počtem 47 odpovědí respondentů je canisterapie. Lze konstatovat, že ženy z obou krajů mají stejný počet odpovědí oproti mužům, kdy v Praze 11 a Plzeňský kraj 4.

S velkým odstupem odpovědí jsou aktivity plavání, cestování (rekreace) a sport (včetně hřišť pro seniory. Plavání s počtem 9 odpovědí (5 mužů v Praze, ženy 3, Plzeňský kraj 1 žena), cestování (celkový počet Praha 4 respondenti a Plzeň 2 respondentka) či sport (pouze 4 respondentky z Plzeňského kraje).

Z volnočasových aktivit v sociálních službách je patrný největší zájem o setkávání se s druhými, rukodělné aktivity či pohyb. Zároveň celkově velký rozptyl aktivit, které vybrané sociální služby nabízejí.

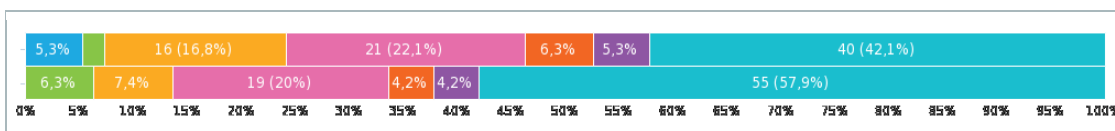
	 Praha - MUŽI	 Praha - ŽENY	 Plzeňský kraj - MUŽI	 Plzeňský kraj - ŽENY	Celkem	 procenta
společenské a kulturní akce (sekání, koncerty, divadlo, zpěv, hudební nástroje...)	26 (27,4 %)	28 (29,5 %)	11 (11,6 %)	29 (30,5 %)	94	1 (1,1 %)
procházký	23 (24,2 %)	24 (25,3 %)	4 (4,2 %)	16 (16,8 %)	67	28 (29,5 %)
turistika - v přírodě mimo areál	20 (21,1 %)	23 (24,2 %)	4 (4,2 %)	12 (12,6 %)	59	36 (37,9 %)
nakupování	23 (24,2 %)	23 (24,2 %)	4 (4,2 %)	18 (18,9 %)	68	27 (28,4 %)
ruční práce	24 (25,3 %)	25 (26,3 %)	4 (4,2 %)	25 (26,3 %)	78	17 (17,9 %)
vaření, pečení	24 (25,3 %)	24 (25,3 %)	4 (4,2 %)	15 (15,8 %)	67	28 (29,5 %)
relaxace	24 (25,3 %)	25 (26,3 %)	6 (6,3 %)	16 (16,8 %)	71	24 (25,3 %)
pohybové aktivity - rehabilitační s pomůckami (míč)	24 (25,3 %)	23 (24,2 %)	8 (8,4 %)	24 (25,3 %)	79	16 (16,8 %)
deskové hry	23 (24,2 %)	23 (24,2 %)	11 (11,6 %)	25 (26,3 %)	82	13 (13,7 %)
počítače, internet	24 (25,3 %)	23 (24,2 %)	8 (8,4 %)	11 (11,6 %)	66	29 (30,5 %)
plavání	5 (5,3 %)	3 (3,2 %)	0	1 (1,1 %)	9	86 (90,5 %)
canesteterapi	11 (11,6 %)	16 (16,8 %)	4 (4,2 %)	16 (16,8 %)	47	48 (50,5 %)
keramická dílna - tvořivost, kutilství	25 (26,3 %)	22 (23,2 %)	5 (5,3 %)	10 (10,5 %)	62	33 (34,7 %)
návštěvy restaurací, kaváren	22 (23,2 %)	22 (23,2 %)	5 (5,3 %)	17 (17,9 %)	66	29 (30,5 %)
sledování TV	26 (27,4 %)	23 (24,2 %)	7 (7,4 %)	17 (17,9 %)	73	22 (23,2 %)
rodina - společné setkávání	25 (26,3 %)	22 (23,2 %)	8 (8,4 %)	18 (18,9 %)	73	22 (23,2 %)
cestování (rekreace)	3 (3,2 %)	1 (1,1 %)	0	1 (1,1 %)	5	90 (94,7 %)
sport (včetně možnosti hřišť pro seniory)	0	0	0	4 (4,2 %)	4	91 (95,8 %)

Otázka č. 7: Jak často se věnujete ve svém volném čase zájmovým aktivitám?

Tato identifikační otázka je zaměřena na čas, který senioři tráví svými volnočasovými aktivitami. Odpovědi poskytlo všech 95 respondentů. Více než 10 hodin se volnočasovým aktivitám věnují respondenti v muži v Praze (5) a celkem 8 žen (Praha 2 a Plzeňský kraj 6 žen. Více než 5 hodin se volnočasovým aktivitám věnuje 63 respondentů, z čehož je 40 žen a 23 mužů. Vůbec se volnočasovým aktivitám nevěnuje 19 respondentů (10 muž a 9 žen. Prostřednictvím této otázky je patrná doba nejčastější frekvence 5 hodin aktivit u seniorů.

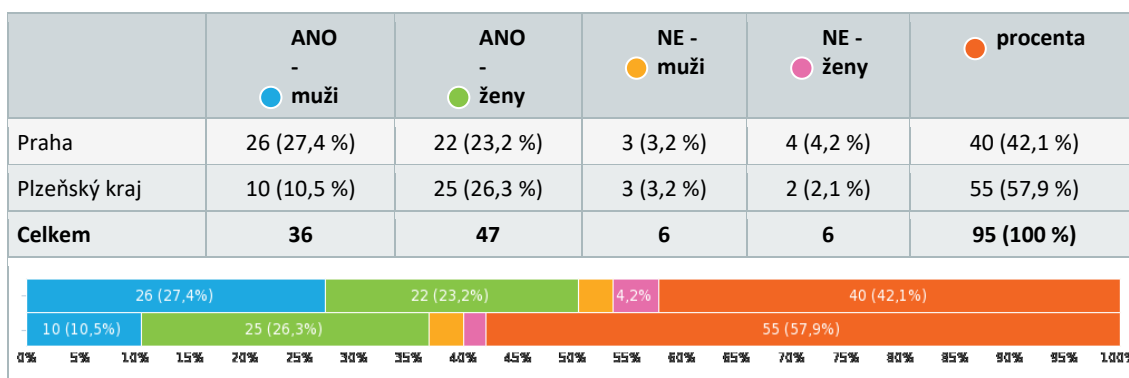
	10 h a více MUŽI	10 h a více ŽENY	5 h MUŽI	5 h ŽENY	vůbec MUŽI	vůbec ŽENY	procenta
Praha	5 (5,3 %)	2 (2,1 %)	16 (16,8 %)	21 (22,1 %)	6 (6,3 %)	5 (5,3 %)	40 (42,1 %)
Plzeňský kraj	0	6 (6,3 %)	7 (7,4 %)	19 (20 %)	4 (4,2 %)	4 (4,2 %)	55 (57,9 %)
Celkem	5	8	23	40	10	9	95 (100 %)

Otázka č. 8: Jste spokojená s nabídkou volnočasových aktivit?

Tato identifikační otázka ověřuje spokojenost seniorů s nabídkou volnočasových aktivit. Ze sebraných odpovědí vyplývá, že s aktivitami je spokojeno celkově 83 respondentů ve vybraných sociálních službách. Spokojenost klientů v Praze je 26 mužů a 22 žen, Plzeňský kraj, kde je spokojenost 25 žen a 10 mužů. Nejméně spokojení s volnočasovými aktivitami jsou ženy v Plzeňském kraji 2 z celkového počtu 12 respondentů s odpovědí ne.

Respondenti vyjádřili spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit.

Otázka č. 9: Které volnočasové aktivity Vám chybí?

Tato otázka byla zvolena jako otevřená s možností volných odpovědí a rozdělena na Praha – muži, Praha – ženy, Plzeňský kraj – ženy, Plzeňský kraj – muži. V oblasti Praha muži byl zodpovězen 7 respondenty oproti 88 nezodpovězeným. Praha – ženy zodpovězena 11 ženami a 82 respondentek neodpovědělo. Plzeňský kraj ženy byla zodpovězena 22x a 73 respondentek neodpovědělo. Plzeňský kraj – muži zodpovězena 9x a 86 respondentů neodpovědělo. Nejčastěji je patrné z jednotlivých odpovědí, že nechybí žádné, případně zvolené ve špatný čas.

9 a) Které volnočasové aktivity Vám chybí? PRAHA – MUŽI

- žádné,
- nemají na nás čas,
- žádné,
- nic mě nenapadá,
- nic
- jen občas dle měsíčního plánu,
- téměř nic se u nás neděje pro nás.

9 b) Které volnočasové aktivity Vám chybí? PRAHA – ŽENY

- je to hromadné a jen na povel,
- nechci chodit mezi ostatní, ani se mi nelíbí akce,
- už žádné,
- tlačí nás, moc organizované,
- je jich moc a hůř se vybírá,
- je jich moc na výběr,
- špatně se pohybuji a je jich moc,
- žádná,
- nadmíru a nic nechybí,
- je jich mnoho a příliš organizované,
- moc málo,
- více setkání a popovídání nebo přednáška, beseda s hosty –cestovatelé.

9c) Které volnočasové aktivity Vám chybí? PLZEŇSKÝ KRAJ – MUŽI

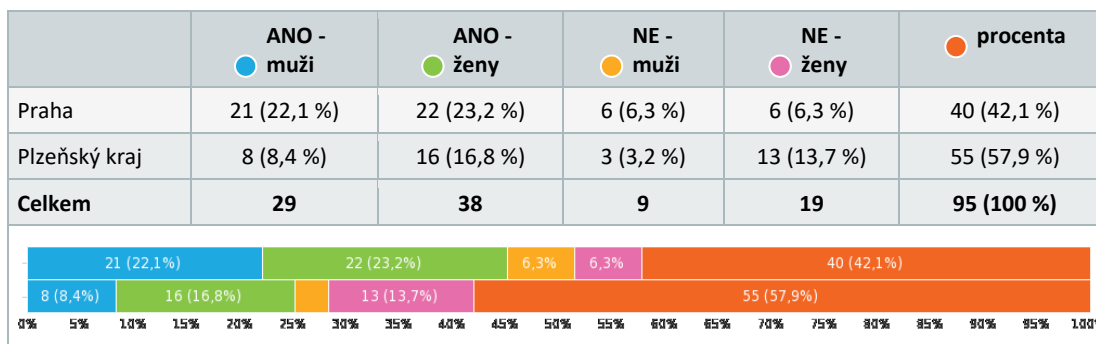
- mladí,
- chybí mi domácí zvíře, nesmíme ho v bytě mít,
- nic mě nenapadá,
- chci být sám, ale je tady hodně akcí pro nás,
- více besed,
- jsou ve špatný čas,
- jsem unavený,
- nemám už moc sil na využití aktivit,
- nic nechci.

9 d) Které volnočasové aktivity Vám chybí? PLZEŇSKÝ KRAJ – ŽENY

- (8x) nic,
- už nic, hodně spím,
- žádné, je toho hodně,
- kdybych mohla mít v bytě kočku,
- více kulturních v DPS, ale holky se moc snaží,
- pes,
- jsem moc spokojená,
- domácí mazlíček
- víc, přednášek,
- zahrádka, bylinky, zelenina – záhonek,
- moc už nechodím, nemůžu chodit,
- pejsek,
- domácí mazlíčci, zahrádka,
- zvířátko,
- žádné,
- mám špatnou mobilitu,
- mohlo by být víc aktivit společných, a nejen od do.

Otázka č. 10: Máte zájem o informačně komunikativní techniky?

Tato otázka je jedním z výzkumných cílů tématu této bakalářské práce. Byla položena jako uzavřená s možností odpovědí ano a ne. Odpovědělo celkem 95 respondentů, V Plzeňském kraji se zájmem o IKT odpovědělo 16 žen a 8 mužů oproti Praze, kde zájem vyjádřilo 22 respondentek a 21 respondentů. Celkově zájem o IKT projevilo 38 žen a 29 mužů. S odpovědí ne bylo 9 respondentů a 19 respondentek. Zájem o informačně komunikační technologie mezi seniory vyplývající z dotazníkového šetření 67 respondentů (70,8 %) je velký.

Otázka č. 11: O které informační technologie máte zájem?

Tato otázka byla položena jako polootevřená s cílem identifikovat, o jaké komunikační technologie mají senioři zájem. Byly nabídnuty možnosti počítač (ovládání a používání), internet (vyhledávání, prohlížení), komunikační programy, multimediální programy (hry, hudba, aplikace např. Tesco...), tablet, telefon (tlačítkový, dotykový). Byla nabídnuta možnost označení více možností v této otázce. Nejvíce zastoupenou s 68 (71,7 %) odpovědi byl zájem o telefon (tlačítkový, dotykový). Následoval o internet (vyhledávání, prohlížení) se zájmem 49 respondentů (51,6 %) a počítač (ovládání a používání) 41 respondentů (43,2 %).

S větším odstupem pak komunikační programy 17 (14,6 %), multimediální programy (hry, hudba, aplikace např. Tesco) 11 respondentů (11,7 %), tablet s 11 respondenty (10,7 %).

Bylo zjištěno, že senioři mají zájem o komunikační technologie v různých formách, především pro komunikaci. O komunikační technologie projevily zájem především ženy v domově pro seniory 62 (65,2 %). Nejméně muži z Plzeňského kraje s 12 odpověďmi (23,4%).

	Praha - MUŽI	Praha - ŽENY	Plzeňský kraj - MUŽI	Plzeňský kraj - ŽENY	celkem	procenta
Počítač - ovládání a používání	16 (16,8 %)	15 (15,8 %)	5 (5,3 %)	5 (5,3 %)	41	54 (56,8 %)
Internet - vyhledávání, prohlížení	18 (18,9 %)	20 (21,1 %)	5 (5,3 %)	6 (6,3 %)	49	46 (48,4 %)
Komunikační programy	7 (7,4 %)	4 (4,2 %)	1 (1,1 %)	5 (5,3 %)	17	78 (82,1 %)

Multimediální programy (hry, hudba, aplikace např. Tesco ...)	3 (3,2 %)	2 (2,1 %)	1 (1,1 %)	5 (5,3 %)	11	84 (88,4 %)
Tablet	3 (3,2 %)	1 (1,1 %)	1 (1,1 %)	5 (5,3 %)	10	85 (89,5 %)
Telefon (tlačítkový, dotykový)	15 (15,8 %)	20 (21,1 %)	9 (9,5 %)	24 (25,3 %)	68	27 (28,4 %)

Category	Response 1	Response 2	Response 3	Response 4	Total	Other
Multimediální programy	3 (3,2%)	2 (2,1%)	1 (1,1%)	5 (5,3%)	11	84 (88,4%)
Tablet	3 (3,2%)	1 (1,1%)	1 (1,1%)	5 (5,3%)	10	85 (89,5%)
Telefon	15 (15,8%)	20 (21,1%)	9 (9,5%)	24 (25,3%)	68	27 (28,4%)

Otázka č. 12: Měl/a byste zájem o studium na Univerzitě třetího věku?

Jedna z otázek dotazníkového šetření byla zaměřena o zájem na Univerzitě třetího věku. Byla zodpovězena všemi respondenty. Ze zjištěných výsledků lze konstatovat, že zájem o studium v Praze s počtem 43 (33,7 %) a v Plzeňském kraji 18 respondentů (16,8 %). V porovnání se zájmem bylo 36 žen (37,9 %) a muži 12 (12,6 %). Z dotazníkového šetření, že zájem o univerzitu třetího věku mezi seniory je.

	ANO - muži	ANO - ženy	NE - muži	NE - ženy	procenta
Praha	10 (10,5 %)	22 (23,2 %)	17 (17,9 %)	5 (5,3 %)	41 (43,2 %)
Plzeňský kraj	2 (2,1 %)	14 (14,7 %)	9 (9,5 %)	15 (15,8 %)	54 (56,8 %)
Celkem	12	36	26	20	95 (100 %)

Region	ANO - muži	ANO - ženy	NE - muži	NE - ženy	Total	Other
Praha	10 (10,5%)	22 (23,2%)	17 (17,9%)	5 (5,3%)	41	43 (33,7%)
Plzeňský kraj	2 (2,1%)	14 (14,7%)	9 (9,5%)	15 (15,8%)	54	18 (16,8%)

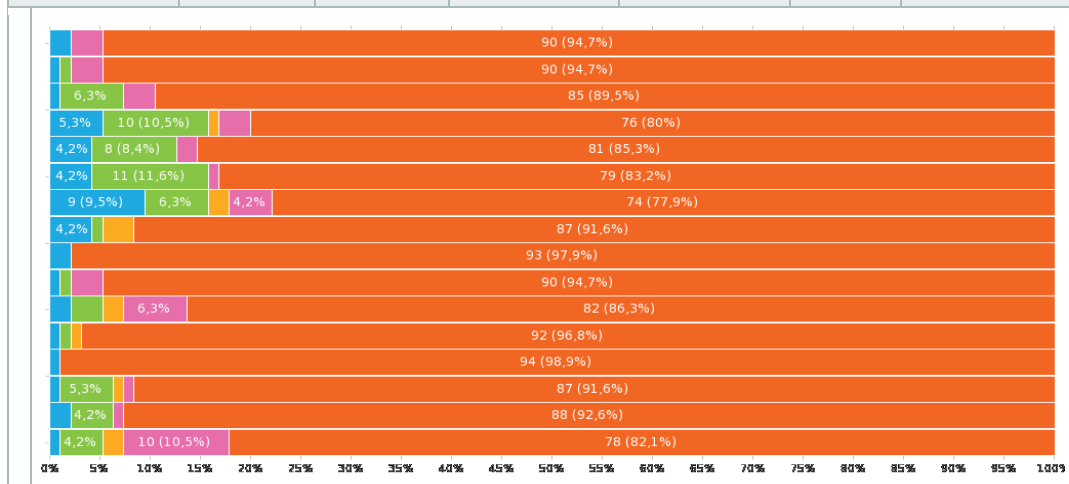
Otázka č. 13: Uved'te, jaký obor by Vás zajímal?

Tato otázka zjišťuje zájem o studované obory mezi seniory. Proto byla zvolená jako polootevřená s možností označení více možností. V otevřené otázce byly nabídnuty: regionální historie a archeologie, výtvarné umění a kultura, literatura, filozofie, historie, dějiny, dějiny umění, informační komunikační technologie (ovládání tabletu, telefonu, počítače), astrologie, fyzika, chemie, medicína, přírodní

vědy (biologie, botanika, zoologie, geografie), zemědělství, ekologie, psychologie osobního rozvoje, finanční gramotnost, památky a památkové rezervace kraje. Dotazníkové šetření ukázalo největší zájem informační komunikační technologie (ovládání tabletu, telefonu, počítače), kde odpovědělo 21 respondentů (22,1 %) a především 9 respondentů mužů z Prahy (9,1 %).

Obor filozofie bylo zjištěno 19 respondentů (20,1 %) a ženy z Prahy 10 (10,5 %). Památky a památkové rezervace kraje bylo vybráno 17 odpovědí (17,9 %) a preferované u žen 10 (10,5 %) z Plzeňského kraje. Oproti tomu nejmenší zájem byl o obor ekologie 1 (1,1 %), fyzika, chemie 2 respondenti (2,1 %) a zemědělství 3 respondenti (3,3 %). Z této polootevřené otázky bylo zjištěno, že celkový zájem o studium na univerzitě třetího věku je zájem. U žen je zájem o dějiny umění 12 (12,7 %) a památky a památkové rezervace kraje 14 (14,7 %). Muži preferují informační komunikační technologie (ovládání tabletu, telefonu a počítače) 11 respondentů (11,6 %).

	Praha - MUŽI	Praha - ŽENY	Plzeňský kraj MUŽI	Plzeňský kraj ŽENY	celkem	procenta
Regionální historie a archeologie	2 (2,1 %)	0	0	3 (3,2 %)	5	90 (94,7 %)
Výtvarné umění a kultura	1 (1,1 %)	1 (1,1 %)	0	3 (3,2 %)	5	90 (94,7 %)
Literaturu	1 (1,1 %)	6 (6,3 %)	0	3 (3,2 %)	10	85 (89,5 %)
Filosofii	5 (5,3 %)	10 (10,5 %)	1 (1,1 %)	3 (3,2 %)	19	76 (80 %)
Historii, dějiny	4 (4,2 %)	8 (8,4 %)	0	2 (2,1 %)	14	81 (85,3 %)
Dějiny umění	4 (4,2 %)	11 (11,6 %)	0	1 (1,1 %)	16	79 (83,2 %)
Informační komunikační technologie (ovládání tabletu, telefonu, počítače)	9 (9,5 %)	6 (6,3 %)	2 (2,1 %)	4 (4,2 %)	21	74 (77,9 %)
Astrologii	4 (4,2 %)	1 (1,1 %)	3 (3,2 %)	0	8	87 (91,6 %)
Fyzika, chemie	2 (2,1 %)	0	0	0	2	93 (97,9 %)
Medicína	1 (1,1 %)	1 (1,1 %)	0	3 (3,2 %)	5	90 (94,7 %)
Přírodní vědy (biologie, botanika, zoologie, geografie...)	2 (2,1 %)	3 (3,2 %)	2 (2,1 %)	6 (6,3 %)	13	82 (86,3 %)
Zemědělství	1 (1,1 %)	1 (1,1 %)	1 (1,1 %)	0	3	92 (96,8 %)
Ekologie	1 (1,1 %)	0	0	0	1	94 (98,9 %)
Psychologie osobního rozvoje	1 (1,1 %)	5 (5,3 %)	1 (1,1 %)	1 (1,1 %)	8	87 (91,6 %)
Finanční gramotnost	2 (2,1 %)	4 (4,2 %)	0	1 (1,1 %)	7	88 (92,6 %)
Památky a památkové rezervace kraje	1 (1,1 %)	4 (4,2 %)	2 (2,1 %)	10 (10,5 %)	17	78 (82,1 %)

Otázka č. 14: Co by Vás ke studiu motivovalo?

Poslední otázka z dotazníku byla s cílem k motivaci pro studium. Byla zvolena jako polootevřená s možností většího výběru odpovědí. Možnosti u této otázky něco nového se dozvědět, procvičit paměť a myšlení, poznat nové lidi, využít volný čas, nemám možnost studovat. Volbu procvičení paměti a myšlení zvolilo 52 respondentů (54,8 %) a něco nového se dozvědět 42 respondentů (44,1 %). Oproti nemám možnost studovat označenou 21 respondenty (22,2 %) Pouze jeden klient by službu pravděpodobně nedoporučil a 1 klient určitě nedoporučil. Z této otázky je patrné, že zájem o studium je se zájmem o nové impulzy či procvičení paměti a myšlení, což poukazuje na aktivní prožívání stáří.

	Praha - MUŽI	Praha - ŽENY	Plzeňský kraj - MUŽI	Plzeňský kraj - ŽENY	celkem	procenta
a) něco nového se dozvědět	10 (10,5 %)	14 (14,7 %)	6 (6,3 %)	12 (12,6 %)	42	53 (55,8 %)
b) procvičit paměť a myšlení	9 (9,5 %)	21 (22,1 %)	3 (3,2 %)	19 (20 %)	52	43 (45,3 %)
c) poznat nové lidi a přátele	5 (5,3 %)	10 (10,5 %)	4 (4,2 %)	12 (12,6 %)	31	64 (67,4 %)
d) využít volný čas	8 (8,4 %)	4 (4,2 %)	5 (5,3 %)	7 (7,4 %)	24	71 (74,7 %)
e) nemám možnost studovat	11 (11,6 %)	5 (5,3 %)	0	5 (5,3 %)	21	74 (77,9 %)

4.4 Výsledky výzkumu

Náš výzkum byl zaměřený na volnočasové aktivity v Plzeňském kraji a v Praze. Spokojenost s nabízenými volnočasovými aktivitami pro seniory v domově seniorů a domě s pečovatelskou službou. Vztah teoretické práce na výzkum jsou volnočasové aktivity pro seniory v Praze, a to v pobytovém zařízení pro seniory a v pečovatelské službě v Plzeňském kraji. Pobytová služba pro seniory má povinnost volnočasové, aktivizační a vzdělávací aktivity nabízet, a to v rámci daní legislativy, což jsme popsali v teoretické části. Zákon však neříká, v jakém rozsahu a v jaké formě. Pečovatelská

služba tyto povinnosti v základní činnosti nemá. Zajímalo nás, zda i přesto, že nemá legislativně uloženo, má implementováno do svých činností, a to v rámci občanské odpovědnosti.

Otázky, kterými jsme ověřovali stanovené hypotézy, jsme zaměřili především na konkrétní volnočasové aktivity nabízené službami. Otázky v dotazníkovém šetření nám zároveň sloužily i na ověření našich tvrzení ve stanovených hypotézách, a to buď v nulových nebo alternativních.

Cílem výzkumu bylo zjistit, **zda jsou uživatelé sociální služby jsou spokojeni s nabídkou volnočasových aktivit, zda jeví zájem o informačně komunikační technologie a dále zda by měli zájem studium na Univerzitě třetího věku.** Na základě těchto cílů byly stanoveny tři hypotézy, které jsme objasnili pomocí dotazníku a následně statisticky verifikovali podle výpočtu pravděpodobnosti chí – kvadrát testu a logaritmické křivky součtu, který je znázorněn v kontingenčním grafu.

Pro přehlednost výsledků dotazníků budou získané údaje uváděny v tabulkách. Na jejich základě budou potvrzeny, nebo vyvráceny hypotézy.

Každá hypotéza je zpracována samostatně. Z tabulky, kde jsou uvedené pozorované četnosti, se odvodí tabulka očekávaných četností. Následně se pomocí základního vzorce chí-kvadrátu s Yatesovou korekcí stanoví výsledky, které uvedené hypotézy potvrdí, či vyvrátí. Hladina významnosti je 5 %.

Výsledky výzkumného šetření dokázaly následující:

Hypotéza 1

Nulová Hypotéza H_{10} : Je spokojenost s nabízenými volnočasovými aktivitami seniorů v CPOS MT a Praze

Alternativní hypotéza H_{1A} : Není spokojenost s nabízenými volnočasovými aktivitami seniorů v CPOS MT a Praze

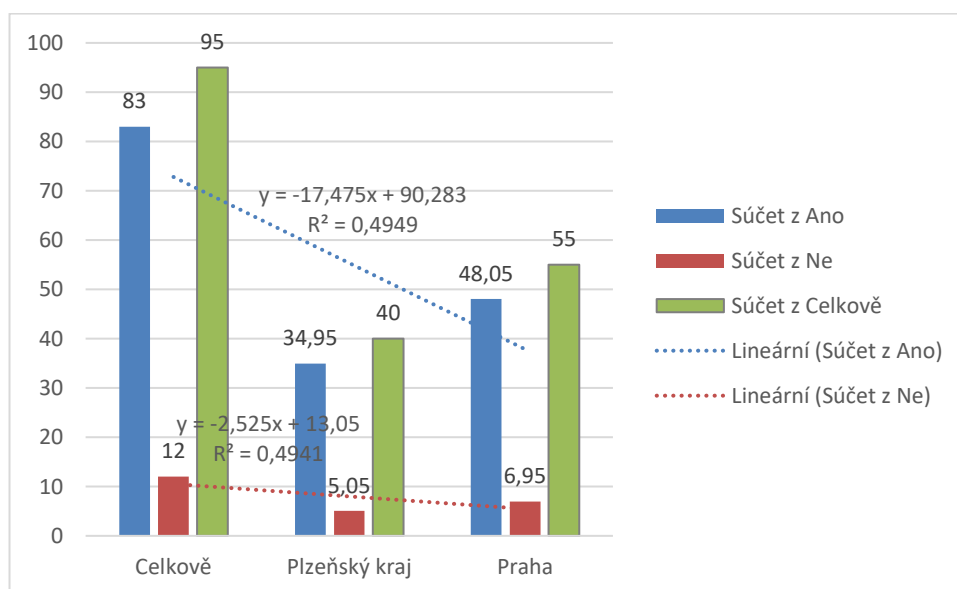
Kontingenční tabulka č. 1 výpočtu signifikance Chí-kvadrát testu pro hypotézu 1

Pozorovaná četnost	Ano	Ne	Celkově
Praha	48	7	55
Plzeňský kraj	35	5	40
Celkově	83	12	95

Očekávaná četnost	Ano	Ne	Celkově
Praha	48,05	6,95	55
Plzeňský kraj	34,95	5,05	40
Celkově	83	12	95
Výsledek:	0,02		
Test je signifikantní ($p < 0.05$)			
Hypotéza H_{0A} má podporu.			

Zdroj: vlastní zpracování

Kontingenční graf č. 1 výpočtu signifikance Chí-kvadrát testu pro hypotézu 1

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě výpočtu signifikance Chí-kvadrát testu jsme dospěli k následujícím závěrům, které prezentujeme v kontingenční tabulce a grafu. Výsledek p hodnoty u dotazníkového šetření je **0,02**. Výsledek je menší než hladina signifikance 0,05, tedy je přijata nulová hypotéza. A to: ***Je spokojenost s nabízenými volnočasovými aktivitami seniorů v CPOS MT a Praze.*** Můžeme tedy konstatovat, že pozorovaná četnost ukázala, že celkem počtu 95 klientů a to 55 klientů z Prahy a 40 z CPOS MT je spokojená s poskytováním volnočasovými aktivitami 83 klientů a len 12 je nespokojená. Při následném výpočtu chí – kvadrátu byl jeho výsledek stanoven na 0,02. V grafu jsme

taktéž znázornili výpočet lineární součet spokojenosti a nespokojenosti klientu s volnočasovými aktivitami seniorů v CPOS MT a Praze.

2

Hypotéza 2

Nulová Hypotéza H₂₀: Seniori ve volném čase nemají zájem o vzdělávání v IKT.

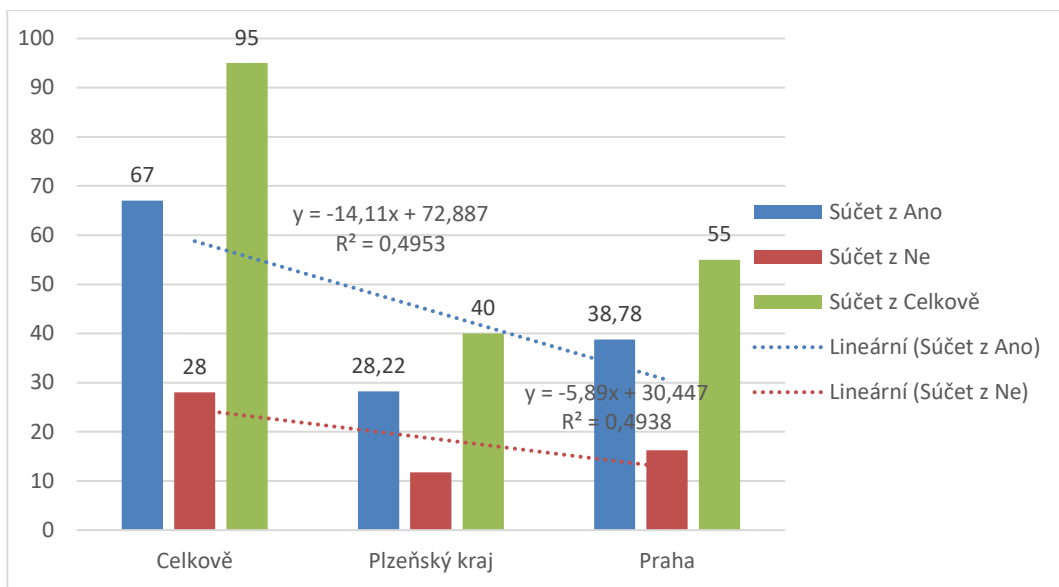
Alternativní hypotéza H_{2A}: Seniori ve volném čase mají zájem o vzdělávání v IKT.

Kontingenční tabulka č. 2 výpočtu signifikance Chí-kvadrát testu pro hypotézu 2

Pozorovaná četnost	Ano	Ne	Celkově
Praha	43	12	55
Plzeňský kraj	24	16	40
Celkově	67	28	95
Očekávaná četnost	Ano	Ne	Celkově
Praha	38,78	16,22	55
Plzeňský kraj	28,22	11,78	40
Celkově	67	28	95
Výsledek:	3,68		
Test je signifikantní ($p > 0.05$)			
Hypotéza H _{2A} má podporu.			

Zdroj: vlastní zpracování

Kontingenční graf č. 2 výpočtu signifikance Chí-kvadrát testu pro hypotézu 2

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě výpočtu signifikance Chí-kvadrát testu jsme dospěli k následujícím závěrům, které prezentujeme v kontingenční tabulce a grafu. Výsledek p hodnoty u dotazníkového šetření je **3,68**. Výsledek je větší než hladina signifikance 0,05, tedy je přijata alternativní hypotéza. A to: **Senioři ve volném čase mají zájem o vzdělávání v IKT**. Můžeme tedy konstatovat, že pozorovaná četnost ukázala, že celkem počtu 95 klientů a to 67 klientů má zájem o IKT, 43 z Prahy a 24 z CPOS MT. Nezájem o IKT vyjádřilo 28 klientů 12 z Prahy a 16 z CPOS MT. Při následném výpočtu chí – kvadrátu byl jeho výsledek stanoven na 3,68. V grafu jsme taktéž znázornili výpočet lineární součet zájem a nezájem klientů o IKT v CPOS MT a Praze.

Hypotéza 3

Nulová Hypotéza H₃₀: Mezi volnočasové aktivity seniorů v CPOS a Praze není zájem o vzdělávání na univerzitě třetího věku.

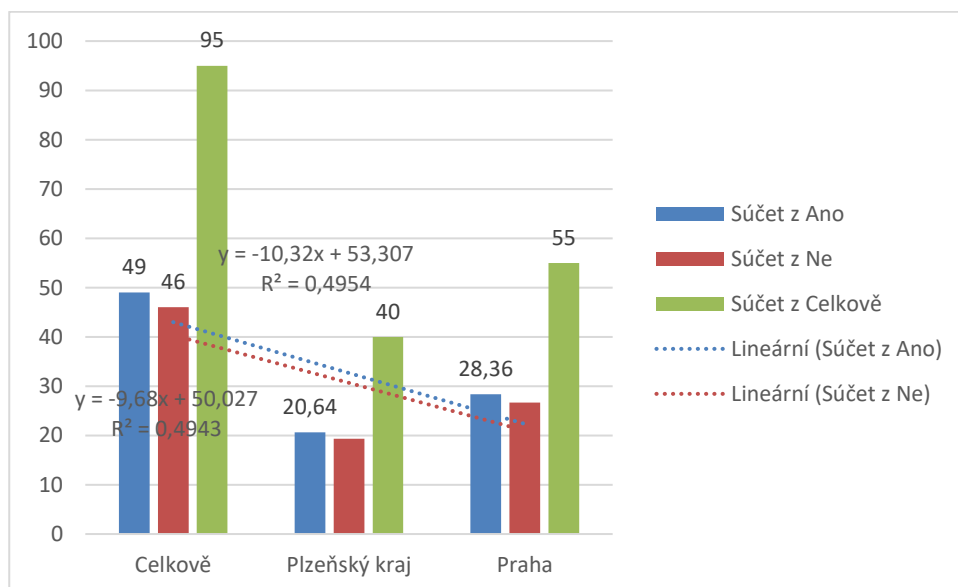
Alternativní hypotéza H_{3A}: Mezi volnočasové aktivity seniorů v CPOS a Praze je zájem o vzdělávání na univerzitě třetího věku.

Kontingenční tabulka č. 2 výpočtu signifikance Chí-kvadrát testu pro hypotézu 2

Pozorovaná četnost	Ano	Ne	Celkově
Praha	33	22	55
Plzeňský kraj	16	24	40
Celkově	49	46	95
Očekávaná četnost	Ano	Ne	Celkově
Praha	28,36	26,64	55
Plzeňský kraj	20,64	19,36	40
Celkově	49	46	95
Výsledek:	3,7		
Test je signifikantní ($p > 0.05$)			
Hypotéza H_{3A} má podporu.			

Zdroj: vlastní zpracování

Kontingenční graf č. 3 výpočtu signifikance Chí-kvadrát testu pro hypotézu 3

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě výpočtu signifikance Chí-kvadrát testu jsme dospěli k následujícím závěrům, které prezentujeme v kontingenční tabulce a grafu. Výsledek p hodnoty u

dotazníkového šetření je **3,7**. Výsledek je menší než hladina signifikance 0,05, tedy je přijata alternativní hypotéza. A to: **Mezi volnočasové aktivity seniorů v CPOS MT a Praze je zájem o vzdělávání na univerzitě třetího věku.** Můžeme tedy konstatovat, že pozorovaná četnost ukázala, že celkem počtu 95 klientu a to 33 klientu z Prahy a 16 z CSPO MT projevilo zájem o studium na univerzitě třetího věku. Nezájem projevilo 22 klientů z Prahy a 24 klientů z CPOS. Při následném výpočtu χ^2 – kvadrátu byl jeho výsledek stanoven na **3,7**. V grafu jsme taktéž znázornili výpočet lineární součet zájmu či nezájmu o studium na univerzitě třetího věku v CPOS a Praze.

Diskuse

Cílem výzkumného šetření této bakalářské práce bylo zjistit nabízený rozsah a možnosti seniorů ve zkoumaných sociálních službách, a to s formou pobytové a terénní pečovatelské služby. Zajímalo nás porovnání těchto zkoumaných služeb a také zájem seniorů o tyto volnočasové aktivity. Porovnávali jsme volnočasové aktivity seniorů v Plzeňském kraji a Praze. V Plzeňském kraji bylo šetření prováděno v Centru pečovatelských a ošetrovatelských služeb Města Touškov (CPOS MT) a v Praze v domově pro seniory.

Pro dosažení cíle bakalářské práce byly stanoveny níže uvedené výzkumné hypotézy ověřené statistickou metodou Chí – kvadrátu.

Pro stanovení cíle a ověření hypotéz pomocí metodologie kvantitativního výzkumného šetření se zúčastnilo celkem **95 respondentů**. Dotazníková metoda sběru dat a statistické vyhodnocení těchto dat testem dobré shody, Chí-kvadrát testem, kdy jsme mohli jednu ze stanovených hypotéz vyloučit, a potvrdit tak hypotézu druhou.

V prvním stanoveném vedlejším výzkumném cíli bylo mapováno, **jaká je spokojenost klientů s nabízenými volnočasovými aktivitami seniorů v CPOS MT a Praze**, respektive jaký je signifikantní rozdíl mezi nabízenými aktivitami volnočasovými aktivitami v CPOS a Praze. Výsledkem v prvním stanoveném cíli bylo zjištěno hodnota p (výsledek signifikantního testu) je 0,02. Tato hodnota je menší než stanovená hladina signifikance 0,05. V prvním výzkumném šetření byla přijata hypotéza H_0 : **Je spokojenost s nabízenými volnočasovými aktivitami seniorů v CPOS a Praze**.

Z výsledného šetření lze tedy konstatovat, že s nabízenými jednotlivými volnočasovými aktivitami je mezi seniory spokojenosti, jak v Plzeňském kraji i v Praze. Spokojenost projevilo celkem 83 klientů z celkového počtu 95 respondentů.

Jak uvádí Pávková (1999) je volný čas fenoménem, který je pro seniory důležitý a zároveň je motivovat k různým aktivitám, tak aby nezaostávali v rozvoji. Dle Határa (2005) je nezbytné, aby právě domovy pro seniory či domovy s pečovatelskou službou nabízely dostatečné množství různorodých aktivit, respektive činností, tak aby i klienti byli spokojeni.

Druhým výzkumným vedlejším cíli byl **zjišťován zájem či nezájem seniorů ve volném čase o vzdělávání v informačně komunikačních technologiích IKT**. Výsledek signifikantního rozdílu hodnoty p je 3,68. Signifikantní hladina 0,05 byla překročena, proto v tomto výzkumném vedlejším cíli byla přijata alternativní hypotéza H_1 výsledek je větší než hladina signifikance 0,05, tedy je přijata hypotéza H_2 , kdy **senioři ve volném čase mají zájem o vzdělávání v informačně komunikačních technologiích IKT**. Na tuto otázku odpovědělo všech 95 respondentů, z čehož 63 projevilo zájem o vzdělávání v informačně komunikačních technologiích.

Jak uvádí již v teoretické části Mühlbacher (2004) informačně komunikační teorie jsou nedílnou součástí doby, a i senioři sami mají zájem právě o tento druh aktivit. Je patrné, že právě IKT umožňují nový způsob komunikace a vyhledávání informací i pro tuto cílovou skupinu.

Třetím výzkumným vedlejším cílem bylo mapováno **zájem či nezájem seniorů o studiu na Univerzitě třetího věku**. Výsledek signifikantního rozdílu p pro tento výzkum z dotazníkového šetření byl zjištěn 3,7. Tato hodnota výrazně překročila hladinu signifikance 0,05. Na základě zjištěné hodnoty byla přijata hypotéza H_3 : Mezi volnočasové aktivity seniorů v CPOS MT a Praze je zájem o vzdělávání na univerzitě třetího věku. Na výzkumnou otázku odpovědělo celkem 95 respondentů z tohoto počtu jich projevilo 49 zájem o studiu na Univerzitě třetího věku.

Klevetová et al. (2008) uvádí, že celoživotní vzdělávání v dnešní době nabývá na významu. Přispívá k získání i posílení sebedůvěry, orientace ve světě a nových poznatků. Funguje také jako prevence kognitivních funkcí i napomáhá zlepšit kvalitu života v důchodu.

Stanovené výzkumné hypotézy potvrdily, že obecně zájem o vzdělávání mezi seniory je velký. Přispívání k udržování jak fyzických, tak kognitivních funkcí patří v této životní etapě k jednomu z nejdůležitějších. (Mühlbacher, 2004).

Po naplnění základních potřeb dle A. H. Maslowa, je právě vhodné podpořit právě tuto cílovou skupinu v kvalitní možnosti prožívání stárnutí.

Závěr

Na závěr můžeme konstatovat, že se nám podařilo naplnit cíl vlastního výzkumného šetření. Zjistit, zdali jsou senioři spokojeni s volnočasovými aktivitami v Plzeňském kraji a v Praze. Podařilo se zároveň naplnit i cíl vedlejších zkoumaných cílů se zaměřením na informačně komunikační teorie a zájem o studium na Univerzitě třetího věku.

Výzkum byl zaměřený na zjištění skutečnosti, zdali jsou klienti sociálních služeb (domov pro seniory v Praze a Centra pečovatelských a ošetrovatelských služeb Města Touškova v Plzeňském kraji) spokojeni s nabídkou volnočasových aktivit jednotlivých zařízení. Pro tento výzkumný cíl byla použita metoda dotazníkového šetření, kdy jsme se dotazovali uživatelů v Praze a v Plzeňském kraji. Dotazníkové šetření bylo provedeno v období od 8. června 2019 do 9. července 2019, tj. celkem 29 dní.

Samotný dotazník obsahoval 14 výzkumných otázek, kdy klienti mohli zaškrtnout odpovědi na jednotlivé otázky jedné z možností. Byly zvoleny i polootevřené otázky, kde klienti mohli zaškrtnout více možností odpovědí. Jedna otázka byla zcela otevřená, kdy respondenti mohli odpovědět zcela volnou formou.

Jednotlivé otázky byly sestaveny v návaznosti na hlavní výzkumný cíl a zároveň i vedlejší výzkumné cíle. Ke sběru dat bylo využito přímé dotazníkové šetření, realizované prostřednictvím setkání s klientem. Dotazníky byly zpracovány, jak v tiskové formě a pak následně přepsány do elektronické formy. Část dotazníků byla zpracována rovnou elektronickou formou přímo při setkání s klientem. Dotazníkové šetření se zúčastnilo celkem 95 respondentů, jak z Prahy, tak Plzeňského kraje. Dotazník byl vytvořen jak v písemné podobě, tak v elektronické podobě za použití aplikace Survio.com. K potvrzení nebo vyvrácení jednotlivých hypotéz byl použit Pearsonův chí – kvadrát test.

Ve stanovených vedlejších výzkumných cílech se zjišťovalo:

Zdali je signifikantní rozdíl spokojenosti nabízených volnočasových aktivit mezi seniory v Praze a CPOS MT.

- Přijata hypotéza H_0 : Je spokojenost s nabízenými volnočasovými aktivitami seniorů v CPOS a Praze.
 - Spokojenost vyjádřilo 83 respondentů.

Zjišťován byl zájem seniorů, zda mají zájem o informačně komunikační technologie ve volném čase.

- Přijata alternativní hypotéza H₂: Seniori ve volném čase mají zájem o vzdělávání v IKT.
 - Z výsledku vyplývá, že 67 respondentů má zájem o vzdělávání v oblasti IKT.

Zdali mají seniori zájem o studium na univerzitě třetího věku.

- Přijata alternativní hypotéza H₃: Mezi volnočasové aktivity seniorů v CPOS a Praze je zájem o vzdělávání na univerzitě třetího věku.
 - Celkem 49 respondentů uvedlo, že mají zájem o studium na Univerzitě třetího věku.

Z výsledků výzkumného šetření vyplývá, že **seniori projeví zájem o volnočasové aktivity v domovech pro seniory v Praze a v CPOS MT v Plzeňském kraji**. Zároveň i spektrum nabízených volnočasových aktivit je takové, že splňuje a mapuje aktuální požadavky seniorů v jednotlivých regionech. Toto vyplynulo z první stanovené hypotézy. Lze také konstatovat, že i CPOS MT nemá ve svých povinnostech aktivizační, volnočasové a vzdělávací činnosti, výrazně se s touto problematikou zabývá v rámci společenské odpovědnosti (od roku 2013 získává ocenění v Ceně hejtmana za společenskou odpovědnost Plzeňského kraje). Přesto ženy i muži se v rámci nabízených aktivit v CPOS MT, kteří žijí v DPS vyjádřili, že jim chybí domácí zvířátko. Ze zjištěných skutečností ale vyplynulo, že DPS jsou ve vlastnictví obcí a v rámci nájemních smluv, mají klienti jakékoli domácí zvířátko zakázáno. CPOS MT svým klientům kontakt zprostředkovává v rámci návazné služby canisterapie. Výzkumné šetření prokázalo že muži preferují společenské a kulturní akce a deskové hry, naopak nejvíce zájem o plavání, cestování a sport. Ženy také preferují společenské a kulturní akce, ruční práce a deskové hry naopak zájem nejvíce o počítače, plavání a cestování. V Praze v pobytové službě jsou muži spokojeni a nejvíce preferují společenské a kulturní akce (sekání, koncerty, divadlo, zpěv, hudební nástroje...) naopak nejmenší zájem jeví o plavání, cestování a o sport nestojí vůbec. Ženy by přivítali méně organizované aktivity, a nejen v daném čase, jedna respondentka by uvítala více besed a přednášek. Ženy preferují také společenské a kulturní akce, relaxace a ruční práce, nezájem je totožný s muži.

Bylo zjištěno, že **zájem seniorů o informačně komunikační technologie je taktéž nezanedbatelný**. Z výsledků výzkumného šetření vyplývá, že IKT jsou nedílnou součástí jejich života a mnozí je vnímají jako komunikační prvek pro spojení s rodinou, přáteli či jen pro vyhledávání informací. V Plzeňském kraji se zájmem o IKT odpovědělo 16 žen a 8 mužů oproti Praze, kde zájem vyjádřilo 22 respondentek a 21 respondentů. Celkově zájem o IKT projevilo 38 žen a 29 mužů. S odpovědí ne bylo 9 respondentů a 19 respondentek. V Praze muži preferují vyhledávání na internetu, mají i zájem o počítač a telefon naopak nejeví zájem o multimediální hry a tablet. Ženy jsou téměř ve shodě s muži jen více preferují telefon. V CPOS MT z výsledku šetření vyplnilo, že muži i ženy preferují telefon a o ostatní technologie jeví minimální zájem.

Z dotazníkového šetření také vyplývá, že **je zájem seniorů o studium na Univerzitě třetího věku v obou regionech**. Lze tedy říci, že zájem o studiu na Univerzitě třetího věku podpoří seniory v zapojení se do aktivního prožívání stáří, mnohdy splnění snů se studovaným oborem. V neposlední řadě i posílení jejich sebedůvěry a získávání dovedností nových zkušeností v jejich životní etapě. V Praze muži jeví zájem o Informační komunikační technologie (ovládání tabletu, telefonu, počítače), historii a dějiny nebo o astrologii a o ostatní obory vůbec nejeví zájem. Ženy preferují dějiny umění, filosofii nebo literaturu a o ostatní obory také nejeví zájem. V CPOS MT muži jeví zájem o obor astrologie, informační a komunikační techniky nebo o památky a památkové rezervace kraje, a naopak nejeví zájem o ostatní nabízené obory. Ženy preferují o obor památka a památkové rezervace kraje, dále o přírodní vědy nebo informační a komunikační technologie. O ostatní obory nejeví příliš velký zájem.

Tato bakalářská práce byla vypracovaná i lepšimu pochopení, jak je důležité vnímat životní etapu seniora, jeho hodnotu a možnosti zahojení do života. Máme prostřednictvím výzkumného šetření možnost nahlédnout na potřeby a zájmy seniorů **ve dvou formách sociálních služeb: pobytová a terénní pečovatelská**.

Zjistili jsme, že v **pobytové službě** je převažující věková struktura u mužů 61-70 let a převažující rodinný stav je vdovec. U žen je převažující věková struktura 71-80 let a také převažující rodinný stav vdova. Do pobytové služby se dostává **více mladších mužů**, s ostatních dotazovaných šetření také vyplývá, že **jeví i méně zájmu o volnočasové aktivity** (často uváděli, že nic nechťejí nebo o nic nestojí). Závěr můžeme vyvodit vztahem k teoretické části práce. Dle Vágnerové (2007) je pravé stáří označováno po

sedmdesátém pátém roce života. Někteří se tohoto věku již nedožívají. V tomto období senior může být vystaven zvýšenému vzniku a **kumulace různých životních situací** vztahující se přímo na jedince samotného. Vzhledem k aktuálnímu stavu starých lidí se mohou situace jevit subjektivně jako nezvladatelné. Míra závaznosti určité zátěže záleží na osobnosti, životních hodnotách, zkušenostech i aktuálních psychických, respektive somatických kompetencích. Rozdíl mezi seniory v pravém stáří se může výrazně lišit z jednoho pohledu mohou být s určitým nadhledem a na druhé straně můžeme pozorovat jistou apatii či úpadek. Projevuje se často vliv různých onemocnění ovlivňující centrální nervový systém.

V terénní pečovatelské službě s ohledem na převažující věkovou skupinu ve shodě muži i ženy 71-80 let a rodinný stav vdovec/vdova, lze konstatovat z výsledků výzkumného šetření že má nejspíše i vliv jejich relativně dobré zdraví, kdy využívají sociální služby jen k domoci v oblastech, kde, již jim síly nestačí nebo nemohou, z výsledku výzkumu vyplnilo, že **žijí více aktivním životem**, k životu potřebují telefon, který jim zajišťuje spojení s rodinou a přáteli, ostatní technologie např. komunikační technologie vůbec nepotřebují. Žijí ve svých domovech nebo DPS (bytech zvláštního určení), které jim zaručují na základě nájemní smlouvy s obcí **svoje soukromí a běžný život, který je radostnější a smysluplnější**. Pečovatelskou službu využívají na základě zakázky o potřebě, která je sjednána v individuálním plánu péče. Lze potvrdit dle Vágnerová (2007) senioři často mohou mít pocit o rozhodování vlastní svobody, kdy pro někoho to může být akceptováno s uspokojením, oproti vnímané zátěži na straně druhé, kdy nebyla vytvořena životní náplň aktuálního života. Štílec (2004) také popisuje, že nutné hledání komplexních řešení tak, aby bylo možné zabezpečit kvalitní smysluplné žití ve vyšším věku. Možnost sdílet radosti a pracovní starosti vůči svému zdraví.

Seznam literatury

1. Balogová, B. (2009). *Seniori*. Bratislava: Akcent Print.
2. Baštecký, J., Kumpel, Q. & Vojtěchovský, M. (1994). *Gerontopsychiatrie*. Praha: Grada.
3. Haškovcová, H. (c2002). *Lékařská etika* (3., rozš. vyd.). Praha: Galén.
4. Haškovcová, H. (2010). *Fenomén stáří* (Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl.). Praha: Havlíček Brain Team.
5. Határ, C. (2005). *Inštitucionálna edukatívna starostlivosť o seniorov v Slovenskej republike*. Nitra: PF UKF.
6. Havlík, R., Sak, P. & Kolesárová, K. (2013). *Sociologie stáří a seniorů*. Sociologický časopis / Czech Sociological Review 49 (1): 170-173. Získáno 20. 7. 2019 z:<http://sreview.soc.cas.cz/cs/issue/163-sociologicky-casopis-czech-sociological-review-1-2013/3311>
7. Hendl, J. (2004). *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat* (Vyd. 2., opr.). Praha: Portál.
8. Holmerová, I. (2014). *Průvodce vyšším věkem: manuál pro seniory a jejich pečovatele* (Lékař a pacient). Praha: Mladá fronta.
9. Hrapková, N. (2003). *Vzdelávanie seniorov a nové trendy pre tretie tisícročie: odborný seminár s medzinárodnou účasťou z príležitosti 10. výročia EFOS, 7. november 2002*. Bratislava: Univerzita Komenského.
10. Chráška, M. (2007). *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu* (Pedagogika (Grada) (2., aktualizované vydání.)). Praha: Grada.
11. Jelínková, J., Krivošíková, M. & Šajtarová, L. (2009). *Ergoterapie*. Praha: Portál.
12. Kalvach, Z. (2004). *Geriatric a gerontologie: integrovaný text pro interdisciplinární studium*. Praha: Grada.
13. Klevelandová, D. & Dlabalová, I. (2008). *Motivační prvky při práci se seniory* (Sestra (Grada) (2., přepracované vydání.)). Praha: Grada.
14. Kouteková, M. (2011). *Základy pedagogické diagnostiky*. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela.
15. Křivohlavý, J. (2002). *Psychologie nemoci* (Psyché (Grada)). Praha: Grada.
16. Kutnohorská, J., Cichá, M. & Goldmann, R. (2011). *Etika pro zdravotně sociální pracovníky*. Praha: Grada.

17. Lacinová, E. (2012). *Senioři ve světě nových médií*. Praha. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Radim Wolák. Získáno z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120096786>.
18. Levická, J. (2004). *Základy sociálnej práce*. Trnava: Spoločnosť pre podporu vedy a vzdelávania na FZaSP TU.
19. Levická, J. (2007). *Sociálna práca I*. Trnava: Oliva, Edícia ProSocio.
20. Levická, J. (2002). *Teoretické aspekty sociálnej práce*. Trnava: Trnavská univerzita.
21. Malíková, E. (2011). *Péče o seniory v pobytových sociálních [sic] zařízeních* (Sestra (Grada). Praha: Grada.
22. Mátel, A. & . (2013). *Publikácia Teória a metódy sociálnej práce I*. Košice: Spoločnosť pre rozvoj sociálnej práce, BEKI Design s.r.o.,.
23. Matoušek, O. (2008). *Metody a řízení sociální práce* (Vyd. 2.). Praha: Portál.
24. Matoušek, O., Kodymová, P. & Koláčková, J. (Hrsg.). (2010). *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi* (Vyd. 2.). Praha: Portál.
25. Mühlpachr, P. (2001). *Sociální patologie*. Brno: Masarykova univerzita.
26. Mühlpachr, P. (2004). *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita.
27. Oláh, M., Schavel, M. & Ondrušová, Z. (2009). *Sociálna práca*. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety.
28. Pávková, J. (1999). *Pedagogika voľného času: teórie, praxe a perspektivy mimoškolskej výchovy a zařízení voľného času*. Praha: Portál.
29. Pichaud, C. & Thureau, I. (1998). *Soužití se staršími lidmi: praktické informace pro ty, kdo doma pečují o staré lidi, i pro sociální a zdravotnické pracovníky* (Sociální práce). Praha: Portál.
30. Rovný I., Fižová L. & Skalová J. (2004), ASOCIACE INSTITUCÍ VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH ČR. *K metodike vzdelávania seniorov v problematike zdravého starnutia*. "Geriatrics", roč. X. č.4. Získáno z: https://gerontolodzy.files.wordpress.com/2014/10/ksiazka_pl-cz-sk_tomi.pdf
31. Říčan, P. (2004). *Cesta životem: [vývojová psychologie] : přepracované vydání* (Vyd. 2.). Praha: Portál.
32. Schavel, M. & Oláh, M. (2010). *Sociálne poradenstvo a komunikácia*. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety.
33. Strieženec, Š. (2001). *Úvod do sociálnej práce* (2. vyd.). Trnava: Tripsoft.

34. Strieženec, Š. (1999). *Úvod do sociálnej práce*. Trnava: Vydavateľstvo AD.
35. Šipr, K. (1997). *Jak zdravě stárnout*. Rosice u Brna: Gloria.
36. Štílec, M. (2004). *Program aktivního stylu života pro seniory*. Praha: Portál.
37. Tomeš, I. (2001). *Sociální politika: teorie a mezinárodní zkušenost: výběr z přednášek přednesených na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy* (Sešity pro sociální politiku (Socioklub). Praha: Sociopress.
38. Tošnerová, T. (2002). *Ageismus: průvodce stereotypy a mýty o stáří*. Praha: Ambulance pro poruchy paměti.
39. Uherová, Z. & Longauerová, A. (2011). *Vplyv pohybovej aktivity na kvalitu života seniorov*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta zdravotníckych odborov.
40. Vágnerová, M. (2007). *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum.
41. VIDOVIČOVÁ, L. (2013). *Metrosexuálové, kyborgové, stařenky a jiné oběti Sociologie stáří a seniorů P. Saka a K. Kolesárové aneb o pět let a sedm miliónů korun později*. Sociologický časopis / Czech Sociological Review 49 (4): 653-656. Získáno 20. 7. 2019 z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwj1gouqu9fjAhUSElAKHZqMDHIQFjAAegQIABAC&url=http%3A%2F%2Fsreview.soc.cas.cz%2Fuploads%2Ffa8f5a86b2193cf4aafd0f82cd99dc1706a01d62_13-408eseje17.indd-2.pdf&usq=AOvVaw0qSZY4ZSwOO09NPo_fHWNh
42. Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. (2006). In *Sbírka zákonů* (s. 7021-7048). Praha: Ministerstvo vnitra.
43. Wolf, J. (1982). *Umění žít a stárnout* (Členská knihnice (Svoboda). Praha: Svoboda.
44. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. (2006). In *Sbírka zákonů* (s. 1257-1289). Praha: Ministerstvo vnitra.
45. Zavázalová, H. (2001). *Vybrané kapitoly ze sociální gerontologie*. Praha: Karolinum.
46. Zvolský, P. (1997). *Obecná psychiatrie* (2. vyd.). Praha: Karolinum.
1. The World Health Organization. (n.d.). What is Healthy Ageing? Získáno 13. 6. 2019 z: http://www.who.int/ageing/active_ageing/en/

Přílohy

Volnočasové aktivity pro seniory v Praze a Plzeňském kraji

Vážený respondent,
děkuji Vám za Váš zájem o účast na průzkumu, který má za cíl poukázat na pohled seniorů na volnočasové aktivity. Výsledky průzkumu budou sloužit jako podklady k vypracování bakalářské práce na téma „Pohled sociálního pracovníka na volnočasové aktivity seniorů“. Tento dotazník je zcela anonymní. Vyplnění nezabere déle než 15 minut. Při vyplnění označte vždy jednu odpověď.

Předem děkuji za Váš čas.

Eva Gerlachová, studentka 3. ročníku oboru Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii, PVŠPS.

1. Jaké máte pohlaví?

	MUŽI	ŽENY	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐

2. Jaký je váš věk?

	61-70 MUŽI	61-70 ŽENY	71-80 MUŽI	71-80 ŽENY	81 a více MUŽI	81 a více ŽENY	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3. Váš rodinný stav je?

	Svobodný - MUŽI	Svobodná ŽENY	Vdovec - MUŽI	Vdova - ŽENY	Ženatý - muži	Vdaná - ženy	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

4. Kde nyní žijete? (DS - Domov pro seniory; DPS - dům s pečovatelskou službou)

	DS - muži	DS - ženy	DPS - muži	DPS - ženy	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐	☐	☐

5. Nabízí Vám DS nebo DPS ve kterém žijete, nějaké zájmové aktivity pro Váš volný čas?
(DS - Domov pro seniory; DPS - dům s pečovatelskou službou)

	ANO - muži	ANO - ženy	NE - muži	NE - ženy	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐	☐	☐

6. Jaké aktivity Vám nabízí Váš DS nebo DPS?

	Praha - MUŽI	Praha - ŽENY	Plzeňský kraj - MUŽI	Plzeňský kraj - ŽENY	Nehodí se
společenské a kulturní akce (sekání, koncerty, divadlo, zpěv, hudební nástroje...)	☐	☐	☐	☐	☐
procházky	☐	☐	☐	☐	☐
turistika - v přírodě mimo areál	☐	☐	☐	☐	☐
nakupování	☐	☐	☐	☐	☐
ruční práce	☐	☐	☐	☐	☐
vaření, pečení	☐	☐	☐	☐	☐
relaxace	☐	☐	☐	☐	☐
pohybové aktivity - rehabilitační s pomůckami (míč)	☐	☐	☐	☐	☐
deskové hry	☐	☐	☐	☐	☐
počítače, internet	☐	☐	☐	☐	☐
plavání	☐	☐	☐	☐	☐
canesteterapi	☐	☐	☐	☐	☐
keramická dílna - tvořivost, kutilství	☐	☐	☐	☐	☐

návštěvy restaurací, kaváren	☐	☐	☐	☐	☐
sledování TV	☐	☐	☐	☐	☐
rodina - společné setkávání	☐	☐	☐	☐	☐
cestování (rekreace)	☐	☐	☐	☐	☐
sport (včetně možnosti hřišť pro seniory)	☐	☐	☐	☐	☐

7. Jak často se věnujete ve svém volném čase zájmovým aktivitám?

	10 h a více MUŽI	10 h a více ŽENY	5 h MUŽI	5 h ŽENY	vůbec MUŽI	vůbec ŽENY	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8. Jste spokojená s nabídkou volnočasových aktivit?

	ANO - muži	ANO - ženy	NE - muži	NE - ženy	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐	☐	☐

9a) Které volnočasové aktivity Vám chybí? PRAHA - MUŽI

9b) Které volnočasové aktivity Vám chybí? PRAHA - ŽENY

9c) Které volnočasové aktivity Vám chybí? PLZEŇSKÝ KRAJ - MUŽI

9d) Které volnočasové aktivity Vám chybí? PLZEŇSKÝ KRAJ - ŽENY

10. Máte zájem o informačně komunikativní techniky?

	ANO - muži	ANO - ženy	NE - muži	NE - ženy	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐	☐	☐

11. O které informační technologie máte zájem?

	Praha - MUŽI	Praha - ŽENY	Plzeňský kraj - MUŽI	Plzeňský kraj - ŽENY	Nehodí se
Počítač - ovládání a používání	☐	☐	☐	☐	☐
Internet - vyhledávání, prohlížení	☐	☐	☐	☐	☐
Komunikační programy	☐	☐	☐	☐	☐
Multimediální programy (hry, hudba, aplikace např. Tesco ...)	☐	☐	☐	☐	☐
Tablet	☐	☐	☐	☐	☐
Telefon (tlačítkový, dotykový)	☐	☐	☐	☐	☐

12. Měl/a byste zájem o studium na Univerzitě třetího věku?

	ANO - muži	ANO - ženy	NE - muži	NE - ženy	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐	☐	☐

13. Uveďte jaký obor by Vás zajímal?

	Praha - MUŽI	Praha - ŽENY	Plzeňský kraj MUŽI	Plzeňský kraj ŽENY	Nehodí se
Regionální historie a archeologie	☐	☐	☐	☐	☐
Výtvarné umění a kultura	☐	☐	☐	☐	☐
Literaturu	☐	☐	☐	☐	☐
Filosofii	☐	☐	☐	☐	☐
Historii, dějiny	☐	☐	☐	☐	☐
Dějiny umění	☐	☐	☐	☐	☐
Informační komunikační technologie (ovládání tabletu, telefonu, počítače)	☐	☐	☐	☐	☐
Astrologii	☐	☐	☐	☐	☐
Fyzika, chemie	☐	☐	☐	☐	☐
Medicína	☐	☐	☐	☐	☐
Přírodní vědy (biologie, botanika, zoologie, geografie...)	☐	☐	☐	☐	☐
Zemědělství	☐	☐	☐	☐	☐
Ekologie	☐	☐	☐	☐	☐
Psychologie osobního rozvoje	☐	☐	☐	☐	☐
Finanční gramotnost	☐	☐	☐	☐	☐
Památky a památkové rezervace kraje	☐	☐	☐	☐	☐

14. Co by Vás ke studiu motivovalo?

	Praha - MUŽI	Praha - ŽENY	Plzeňský kraj MUŽI	Plzeňský kraj ŽENY	Nehodí se
a) něco nového se dozvědět	☐	☐	☐	☐	☐
b) procvičit paměť a myšlení	☐	☐	☐	☐	☐

c) poznat nové lidi a přátele	☐	☐	☐	☐	☐
d) využít volný čas	☐	☐	☐	☐	☐
c) nemám možnost studovat	☐	☐	☐	☐	☐

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autora: Eva Gerlachová
Studijní program: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii, kombinovaná forma studia

Název práce: **Pohled sociálního pracovníka na volnočasové aktivity seniorů**

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Slavomír Laca, Ph.D.

Rok dokončení práce: 2019

Počty znaků hlavního textu práce (včetně literatury, bez příloh)

Přímé citace: 3 070

Ostatní text: 86 073

Celkový počet znaků: 89 143

Názvy souborů umístěných na doprovodném CD

Text práce ve formátu PDF: 2019 BC EVA GERLACHOVA Pohled sociálního pracovníka na volnocasove aktivity senioru

Další soubory

Volnočasové aktivity pro seniory v Praze a Plzeňském kraji

Základní údaje

Název výzkumu

Volnočasové aktivity pro seniory v Praze a Plzeňském kraji

Autor

EVA GERLACHOVÁ

Jazyk dotazníku

 Čeština

Veřejná adresa dotazníku

<https://www.surveio.com/survey/d/A4O6C5E8Q2M5A8G9J>

První odpověď

08. 06. 2019

Poslední odpověď

09. 07. 2019

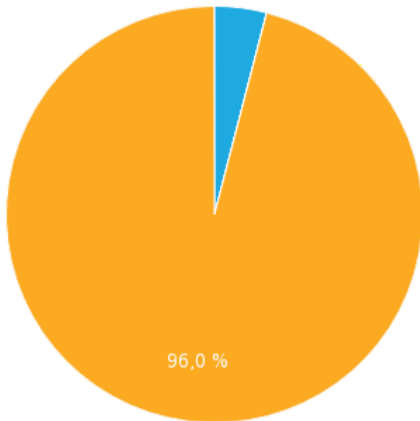
Doba trvání

29 dnů

Statistika respondentů

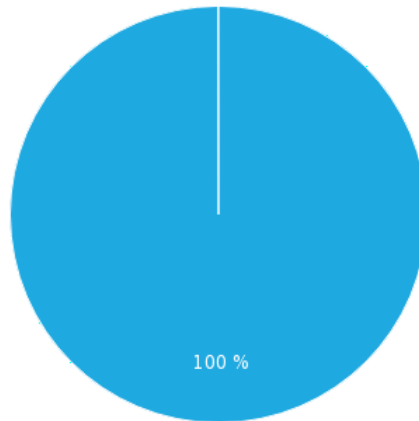
99 Počet návštěv
 95 Počet dokončených
 0 Počet nedokončených
 4 Pouze zobrazení
 96,0 % Celková úspěšnost vyplnění dotazníku

Celkem návštěv

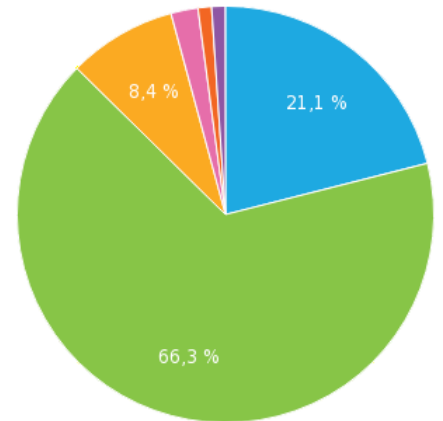
- Pouze zobrazeno (4,0 %)
- Nedokončeno (0 %)
- Dokončeno (96,0 %)

Zdroje návštěv

- Přímý odkaz (100 %)

Čas vyplňování dotazníku

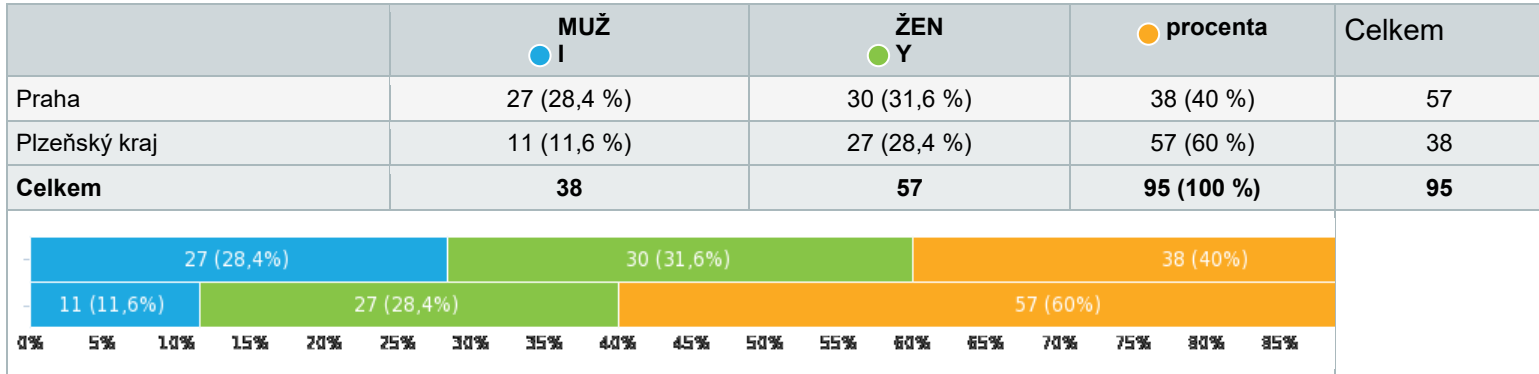

- 1-2 min. (21,1 %)
- 2-5 min. (66,3 %)
- 5-10 min. (8,4 %)
- 10-30 min. (2,1 %)
- 30-60 min. (1,1 %)
- >60 min. (1,1 %)

Výsledky

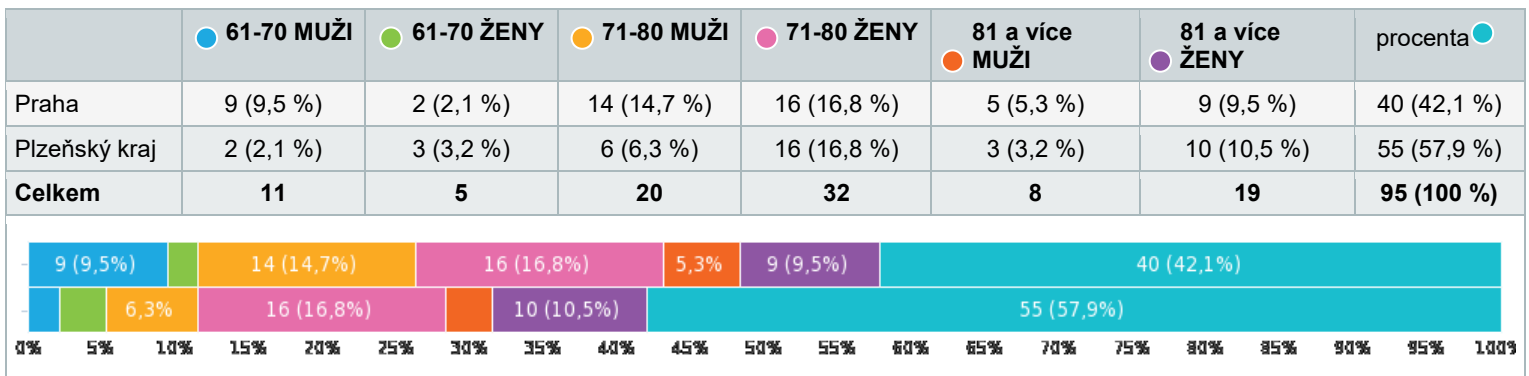
1. Jaké máte pohlaví?

Matice výběru z možností, zodpovězeno 95x, nezodpovězeno 0x

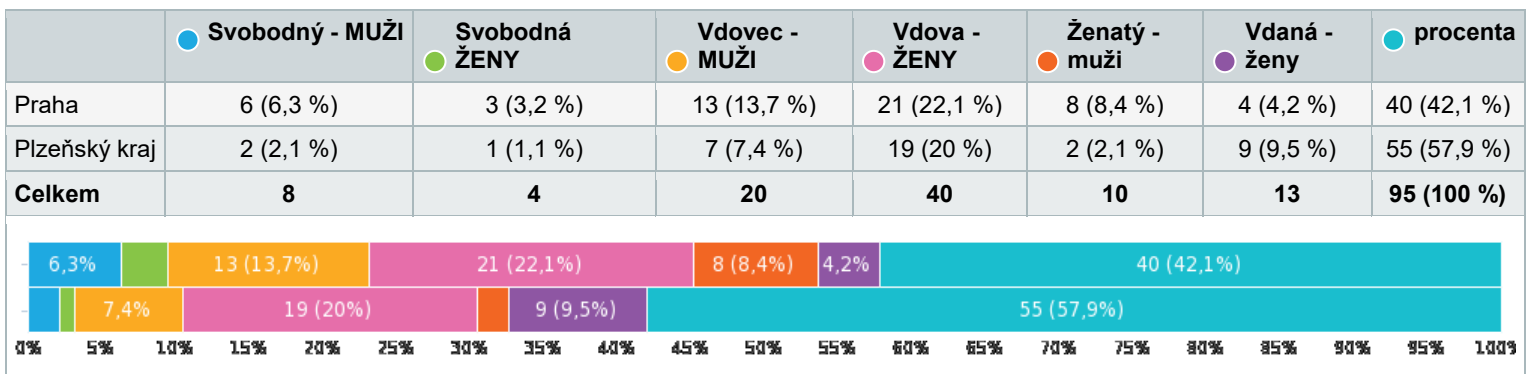
2. Jaký je váš věk?

Matice výběru z možností, zodpovězeno 95x, nezodpovězeno 0x

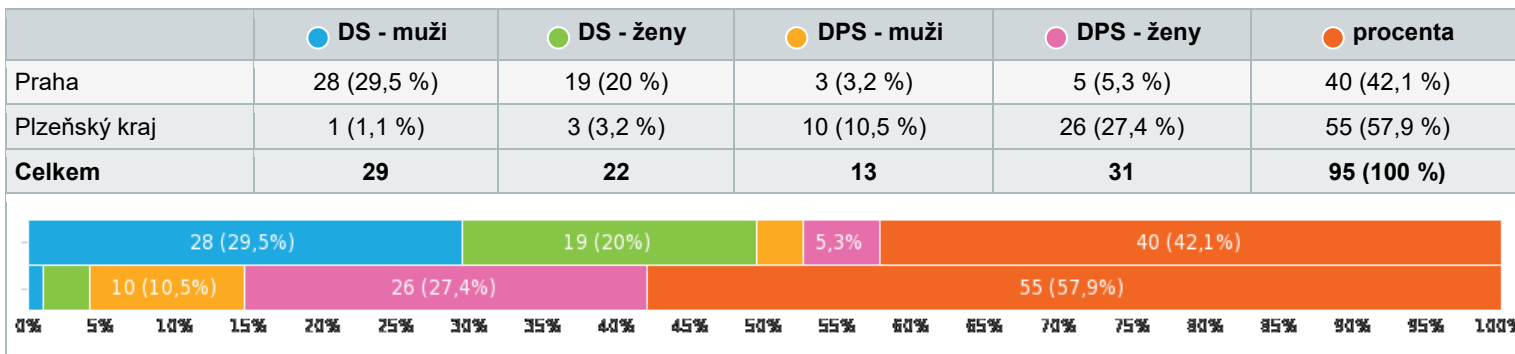
3. Váš rodinný stav je?

Matice výběru z možností, zodpovězeno 95x, nezodpovězeno 0x

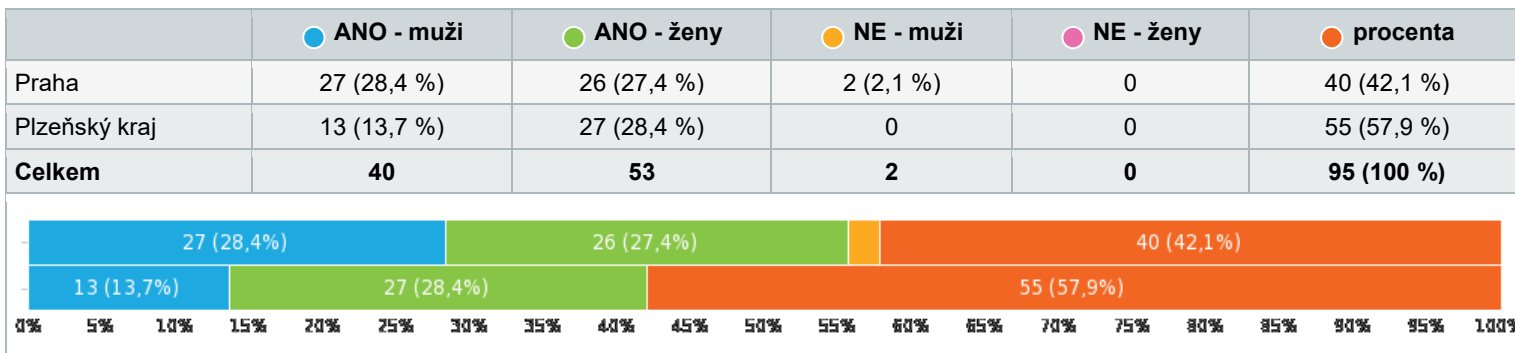
4. Kde nyní žijete? (DS - Domov pro seniory; DPS - dům s pečovatelskou službou)

Matice výběru z možností, zodpovězeno 95x, nezodpovězeno 0x

5. Nabízí Vám DS nebo DPS ve kterém žijete, nějaké zájmové aktivity pro Váš volný čas? (DS - Domov pro seniory; DPS - dům s pečovatelskou službou)

Matice výběru z možností, zodpovězeno 95x, nezodpovězeno 0x

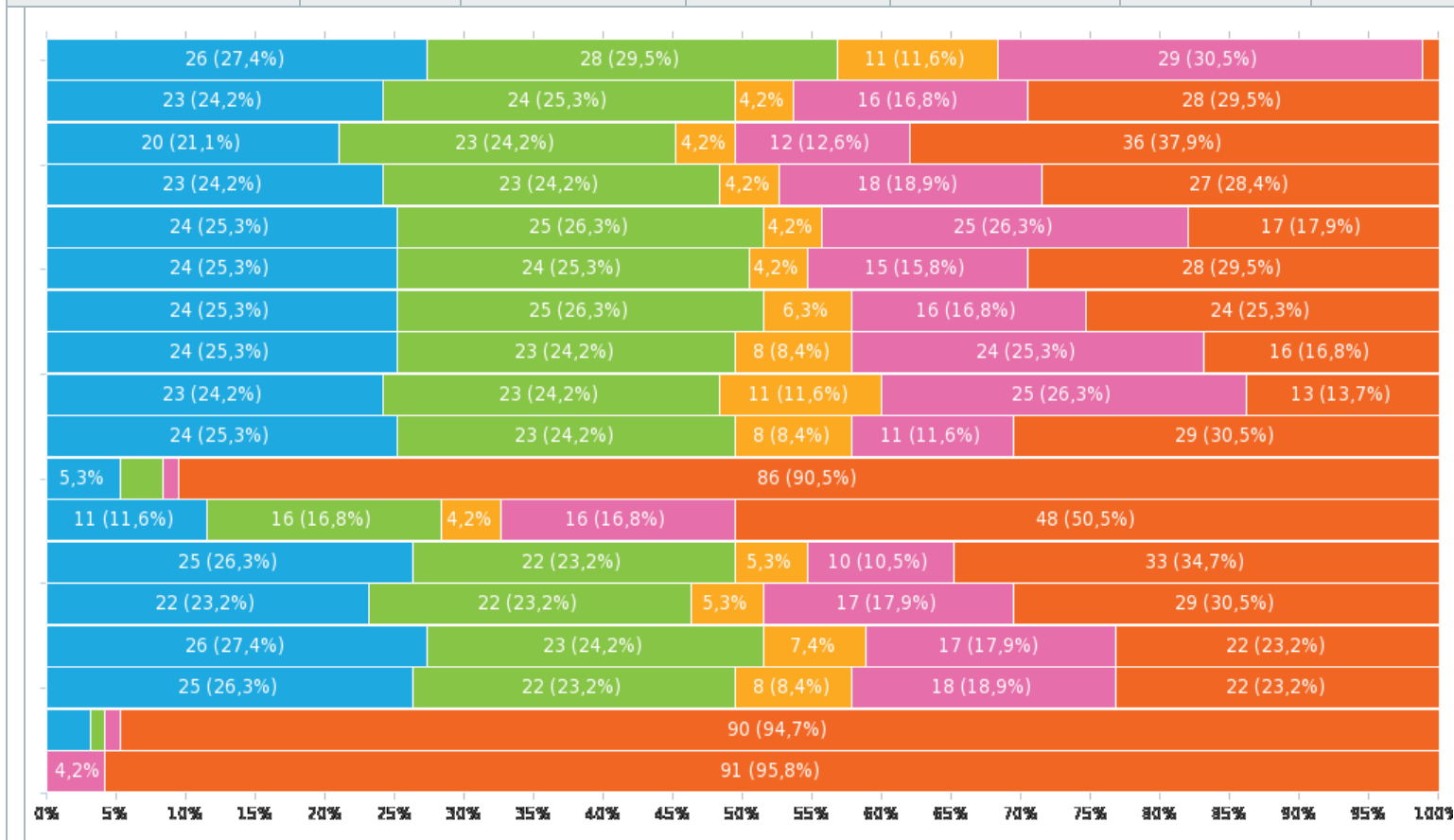

6. Jaké aktivity Vám nabízí Váš DS nebo DPS?

Matice výběru z možností, zodpovězeno 95x, nezodpovězeno 0x

	Praha - MUŽI	Praha - ŽENY	Plzeňský kraj - MUŽI	Plzeňský kraj - ŽENY	Celkem	procenta
společenské a kulturní akce (sekání, koncerty, divadlo, zpěv, hudební nástroje...)	26 (27,4 %)	28 (29,5 %)	11 (11,6 %)	29 (30,5 %)	94	1 (1,1 %)
procházky	23 (24,2 %)	24 (25,3 %)	4 (4,2 %)	16 (16,8 %)	67	28 (29,5 %)
turistika - v přírodě mimo areál	20 (21,1 %)	23 (24,2 %)	4 (4,2 %)	12 (12,6 %)	59	36 (37,9 %)
nakupování	23 (24,2 %)	23 (24,2 %)	4 (4,2 %)	18 (18,9 %)	68	27 (28,4 %)
ruční práce	24 (25,3 %)	25 (26,3 %)	4 (4,2 %)	25 (26,3 %)	78	17 (17,9 %)
vaření, pečení	24 (25,3 %)	24 (25,3 %)	4 (4,2 %)	15 (15,8 %)	67	28 (29,5 %)
relaxace	24 (25,3 %)	25 (26,3 %)	6 (6,3 %)	16 (16,8 %)	71	24 (25,3 %)

pohybové aktivity - rehabilitační s pomůckami (míč)	24 (25,3 %)	23 (24,2 %)	8 (8,4 %)	24 (25,3 %)	79	16 (16,8 %)
deskové hry	23 (24,2 %)	23 (24,2 %)	11 (11,6 %)	25 (26,3 %)	82	13 (13,7 %)
počítače, internet	24 (25,3 %)	23 (24,2 %)	8 (8,4 %)	11 (11,6 %)	66	29 (30,5 %)
plavání	5 (5,3 %)	3 (3,2 %)	0	1 (1,1 %)	9	86 (90,5 %)
canesteterapi	11 (11,6 %)	16 (16,8 %)	4 (4,2 %)	16 (16,8 %)	47	48 (50,5 %)
keramická dílna - tvořivost, kutilství	25 (26,3 %)	22 (23,2 %)	5 (5,3 %)	10 (10,5 %)	62	33 (34,7 %)
návštěvy restaurací, kaváren	22 (23,2 %)	22 (23,2 %)	5 (5,3 %)	17 (17,9 %)	66	29 (30,5 %)
sledování TV	26 (27,4 %)	23 (24,2 %)	7 (7,4 %)	17 (17,9 %)	73	22 (23,2 %)
rodina - společné setkávání	25 (26,3 %)	22 (23,2 %)	8 (8,4 %)	18 (18,9 %)	73	22 (23,2 %)
cestování (rekreace)	3 (3,2 %)	1 (1,1 %)	0	1 (1,1 %)	5	90 (94,7 %)
sport (včetně možnosti hřišť pro seniory)	0	0	0	4 (4,2 %)	4	91 (95,8 %)

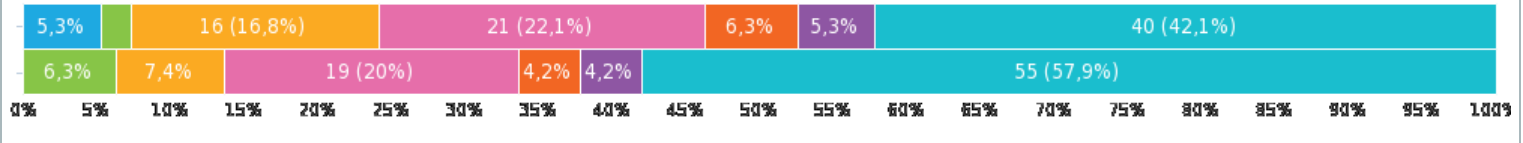

7. Jak často se věnujete ve svém volném čase zájmovým aktivitám?

Maticе výběru z možností, zodpovězeno 95x, nezodpovězeno 0x

● 10 h a více MUŽI	● 10 h a více ŽENY	● 5 h MUŽI	● 5 h ŽENY	● vůbec MUŽI	● vůbec ŽENY	● procenta
--	---	--	--	--	--	--

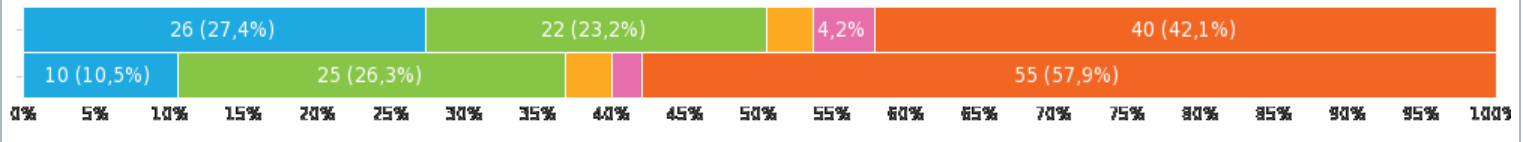
Praha	5 (5,3 %)	2 (2,1 %)	16 (16,8 %)	21 (22,1 %)	6 (6,3 %)	5 (5,3 %)	40 (42,1 %)
Plzeňský kraj	0	6 (6,3 %)	7 (7,4 %)	19 (20 %)	4 (4,2 %)	4 (4,2 %)	55 (57,9 %)
Celkem	5	8	23	40	10	9	95 (100 %)

8. Jste spokojená s nabídkou volnočasových aktivit?

Matice výběru z možností, zodpovězeno 95x, nezodpovězeno 0x

	ANO - muži	ANO - ženy	NE - muži	NE - ženy	procenta
Praha	26 (27,4 %)	22 (23,2 %)	3 (3,2 %)	4 (4,2 %)	40 (42,1 %)
Plzeňský kraj	10 (10,5 %)	25 (26,3 %)	3 (3,2 %)	2 (2,1 %)	55 (57,9 %)
Celkem	36	47	6	6	95 (100 %)

9a) Které volnočasové aktivity Vám chybí? PRAHA - MUŽI

Textová odpověď, zodpovězeno 7x, nezodpovězeno 88x

- žádné
- nemají na nás čas
- žádné
- nic mě nenapadá
- nic
- jen občas a dle měsíčního plánu
- téměř nic se u nás neděje pro nás

9b) Které volnočasové aktivity Vám chybí? PRAHA - ŽENY

Textová odpověď, zodpovězeno 13x, nezodpovězeno 82x

- je to hromadné a jen na povel
- NECHCI CHODIT MEZI OSTATNÍ, ANI SE MI NELÍBÍ AKCE
- UŽ ŽÁDNÉ
- tlačí na nás moc organizované
- je jich moc někdy
- je jich moc a hůř se vybírá
- je jich moc na výběr
- špatně se pohybují a je jich moc
- žádná
- nadmíru a nic nechybí
- je jich mnoho a příliš organizované
- moc málo

- více setkání a popovídání si nebo přednáška, beseda s hosty - cestovatele

9c) Které volnočasové aktivity Vám chybí? PLZEŇSKÝ KRAJ - MUŽI

Textová odpověď, zodpovězeno **9x**, nezodpovězeno **86x**

- Mladi
- chybí mi domácí zvíře, nesmíme v bytě mít
- nic mě nenapadá
- chci být sám, ale je tady hodně akcí pro nás
- více besed
- jsou ve špatný čas
- jsem unavený
- nemám už moc sil na využití aktivit
- nic nechci

9d) Které volnočasové aktivity Vám chybí? PLZEŇSKÝ KRAJ - ŽENY

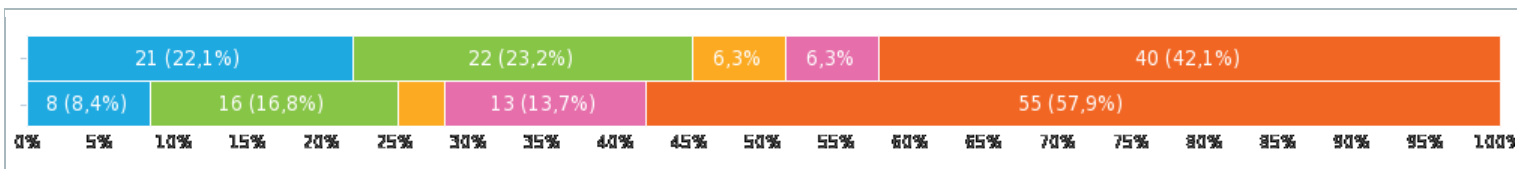
Textová odpověď, zodpovězeno **22x**, nezodpovězeno **73x**

- (2x) nic
- (2x) NIC
- ani nic
- už nic, už hodně spim
- žádné, je toho hodně
- kdybych mohla mít v bytě kočku
- více kulturních v dps, ale holky se moc snaží
- PES
- JSEM MOC SPOKOJENÁ
- domácí mazlíček
- víc přednášek
- zahrádka bilinky, zelenina - záhonek
- mc už nechodím, nemůžu chodit
- ne
- pejsek
- domácí mazlíčci, zahrádka
- zvířátko
- žádné
- mám špatnou mobilitu
- mohlo by být víc aktivit společných a ne jen od do

10. Máte zájem o informačně komunikativní techniky?

Matice výběru z možností, zodpovězeno **95x**, nezodpovězeno **0x**

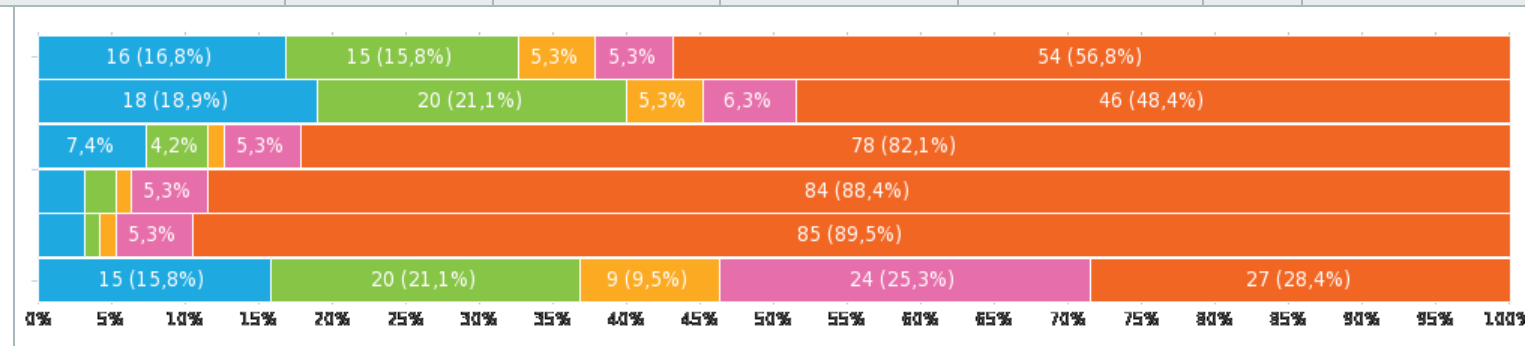
	● ANO - muži	● ANO - ženy	● NE - muži	● NE - ženy	● procenta
Praha	21 (22,1 %)	22 (23,2 %)	6 (6,3 %)	6 (6,3 %)	40 (42,1 %)
Plzeňský kraj	8 (8,4 %)	16 (16,8 %)	3 (3,2 %)	13 (13,7 %)	55 (57,9 %)
Celkem	29	38	9	19	95 (100 %)

11. O které informační technologie máte zájem?

Matice výběru z možností, zodpovězeno 95x, nezodpovězeno 0x

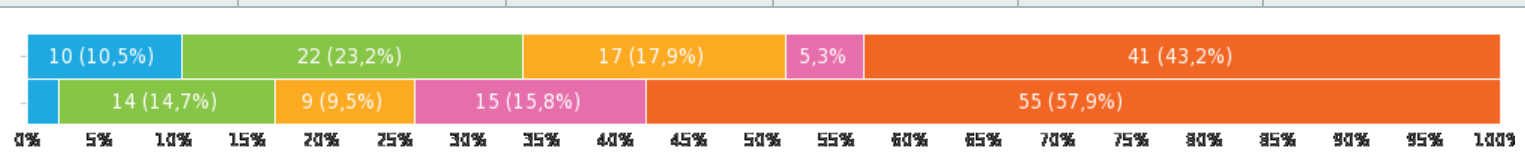
	Praha - MUŽI	Praha - ŽENY	Plzeňský kraj - MUŽI	Plzeňský kraj - ŽENY	celkem	procenta
Počítač - ovládání a používání	16 (16,8 %)	15 (15,8 %)	5 (5,3 %)	5 (5,3 %)	41	54 (56,8 %)
Internet - vyhledávání, prohlížení	18 (18,9 %)	20 (21,1 %)	5 (5,3 %)	6 (6,3 %)	49	46 (48,4 %)
Komunikační programy	7 (7,4 %)	4 (4,2 %)	1 (1,1 %)	5 (5,3 %)	17	78 (82,1 %)
Multimediální programy (hry, hudba, aplikace např. Tesco ...)	3 (3,2 %)	2 (2,1 %)	1 (1,1 %)	5 (5,3 %)	11	84 (88,4 %)
Tablet	3 (3,2 %)	1 (1,1 %)	1 (1,1 %)	5 (5,3 %)	10	85 (89,5 %)
Telefon (tlačítkový, dotykový)	15 (15,8 %)	20 (21,1 %)	9 (9,5 %)	24 (25,3 %)	68	27 (28,4 %)

12. Měl/a byste zájem o studium na Univerzitě třetího věku?

Matice výběru z možností, zodpovězeno 95x, nezodpovězeno 0x

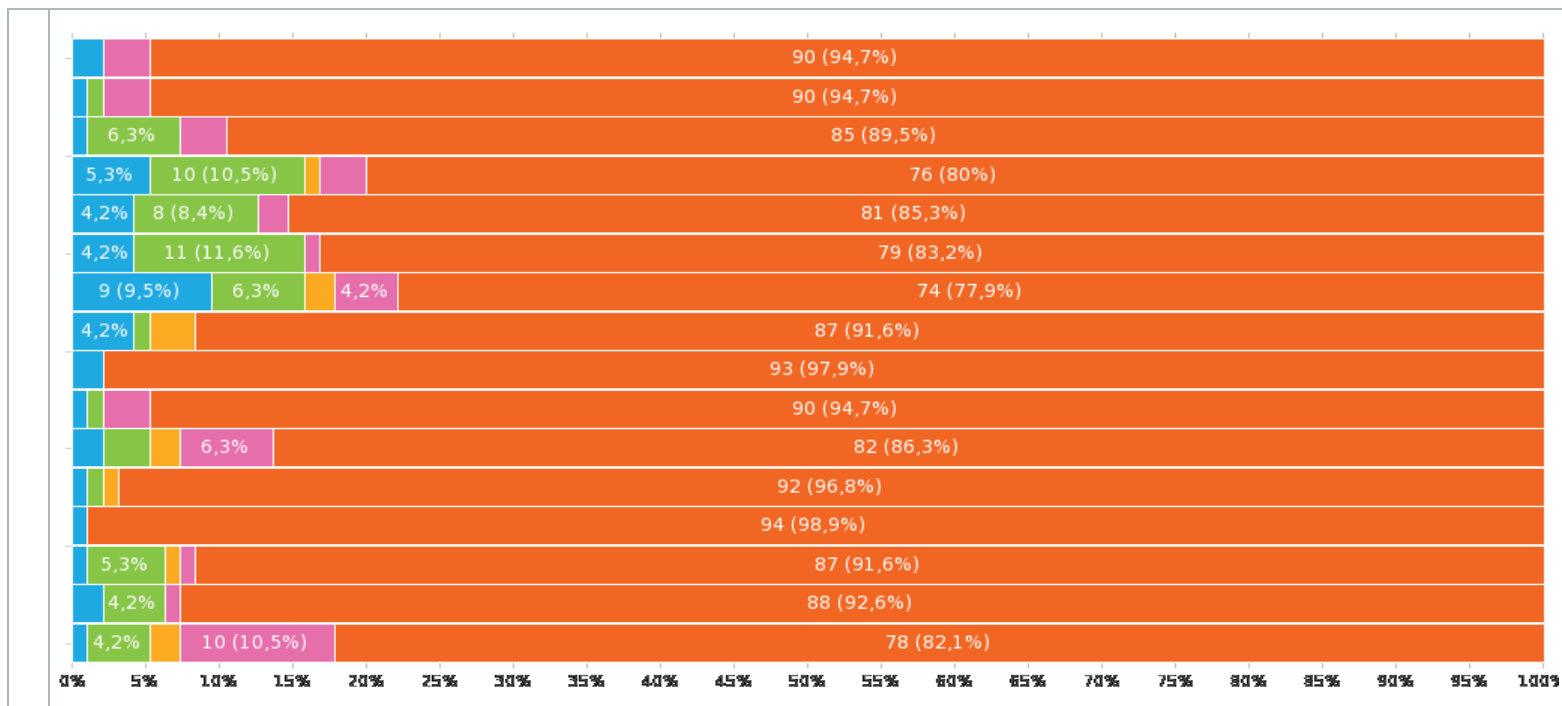
	ANO - muži	ANO - ženy	NE - muži	NE - ženy	procenta
Praha	10 (10,5 %)	22 (23,2 %)	17 (17,9 %)	5 (5,3 %)	41 (43,2 %)
Plzeňský kraj	2 (2,1 %)	14 (14,7 %)	9 (9,5 %)	15 (15,8 %)	54 (56,8 %)
Celkem	12	36	26	20	95 (100 %)

13. Uvedte jaký obor by Vás zajímal?

Matice výběru z možností, zodpovězeno **95x**, nezodpovězeno **0x**

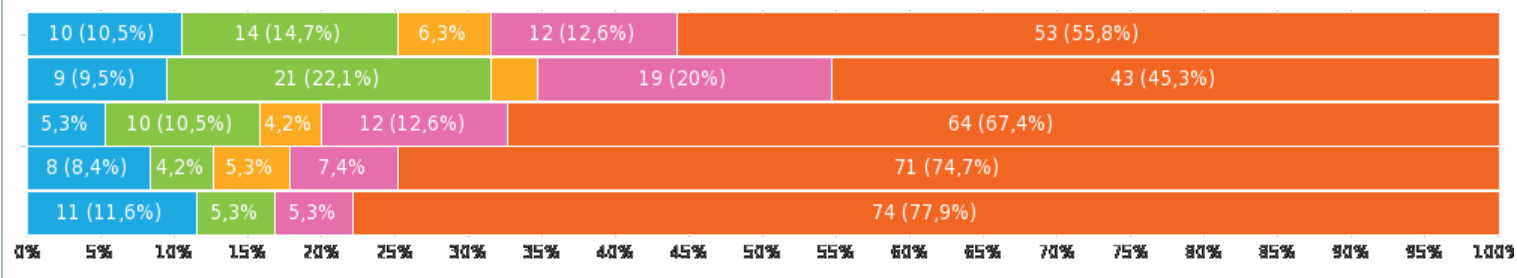
	 Praha - MUŽI	 Praha - ŽENY	 Plzeňský kraj MUŽI	 Plzeňský kraj ŽENY	celkem	 procenta
Regionální historie a archeologie	2 (2,1 %)	0	0	3 (3,2 %)	5	90 (94,7 %)
Výtvarné umění a kultura	1 (1,1 %)	1 (1,1 %)	0	3 (3,2 %)	5	90 (94,7 %)
Literaturu	1 (1,1 %)	6 (6,3 %)	0	3 (3,2 %)	10	85 (89,5 %)
Filosofii	5 (5,3 %)	10 (10,5 %)	1 (1,1 %)	3 (3,2 %)	19	76 (80 %)
Historii, dějiny	4 (4,2 %)	8 (8,4 %)	0	2 (2,1 %)	14	81 (85,3 %)
Dějiny umění	4 (4,2 %)	11 (11,6 %)	0	1 (1,1 %)	16	79 (83,2 %)
Informační komunikační technologie (ovládání tabletu, telefonu, počítače)	9 (9,5 %)	6 (6,3 %)	2 (2,1 %)	4 (4,2 %)	21	74 (77,9 %)
Astrologii	4 (4,2 %)	1 (1,1 %)	3 (3,2 %)	0	8	87 (91,6 %)
Fyzika, chemie	2 (2,1 %)	0	0	0	2	93 (97,9 %)
Medicína	1 (1,1 %)	1 (1,1 %)	0	3 (3,2 %)	5	90 (94,7 %)
Přírodní vědy (biologie, botanika, zoologie, geografie...)	2 (2,1 %)	3 (3,2 %)	2 (2,1 %)	6 (6,3 %)	13	82 (86,3 %)
Zemědělství	1 (1,1 %)	1 (1,1 %)	1 (1,1 %)	0	3	92 (96,8 %)
Ekologie	1 (1,1 %)	0	0	0	1	94 (98,9 %)
Psychologie osobního rozvoje	1 (1,1 %)	5 (5,3 %)	1 (1,1 %)	1 (1,1 %)	8	87 (91,6 %)
Finanční gramotnost	2 (2,1 %)	4 (4,2 %)	0	1 (1,1 %)	7	88 (92,6 %)
Památky a památkové rezervace kraje	1 (1,1 %)	4 (4,2 %)	2 (2,1 %)	10 (10,5 %)	17	78 (82,1 %)

14. Co by Vás ke studiu motivovalo?

Maticе výběru z možností, zodpovězeno 95x, nezodpovězeno 0x

	Praha - MUŽI	Praha - ŽENY	Plzeňský kraj MUŽI	Plzeňský kraj ŽENY	celkem	procenta
a) něco nového se dozvědět	10 (10,5 %)	14 (14,7 %)	6 (6,3 %)	12 (12,6 %)	42	53 (55,8 %)
b) procvičit paměť a myšlení	9 (9,5 %)	21 (22,1 %)	3 (3,2 %)	19 (20 %)	52	43 (45,3 %)
c) poznat nové lidi a přátele	5 (5,3 %)	10 (10,5 %)	4 (4,2 %)	12 (12,6 %)	31	64 (67,4 %)
d) využít volný čas	8 (8,4 %)	4 (4,2 %)	5 (5,3 %)	7 (7,4 %)	24	71 (74,7 %)
c) nemám možnost studovat	11 (11,6 %)	5 (5,3 %)	0	5 (5,3 %)	21	74 (77,9 %)

Nastavení dotazníku

	Otázek na stránku	Všechny
	Povolit odeslat vícekrát?	☒
	Povolit návrat k předchozím otázkám?	☒
	Zobrazovat čísla otázek?	☐
	Náhodné pořadí otázek?	☐
	Zobrazit ukazatel postupu?	☒
	Oznámení o vyplnění dotazníku na e-mail?	☐
	Ochrana heslem?	☐
	IP omezení?	☐

Příloha: dotazník

Volnočasové aktivity pro seniory v Praze a Plzeňském kraji

Vážený respondent,
děkuji Vám za Váš zájem o účast na průzkumu, který má za cíl poukázat na pohled seniorů na volnočasové aktivity. Výsledky průzkumu budou sloužit jako podklady k vypracování bakalářské práce na téma „Pohled sociálního pracovníka na volnočasové aktivity seniorů“. Tento dotazník je zcela anonymní. Vyplnění nezabere déle než 15 minut. Při vyplnění označte vždy jednu odpověď.

Předem děkuji za Váš čas.

Eva Gerlachová, studentka 3. ročníku oboru Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii, PVŠPS

1. Jaké máte pohlaví?

	MUŽI	ŽENY	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐

2. Jaký je váš věk?

	61-70 MUŽI	61-70 ŽENY	71-80 MUŽI	71-80 ŽENY	81 a více MUŽI	81 a více ŽENY	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3. Váš rodinný stav je?

	Svobodný - MUŽI	Svobodná ŽENY	Vdovec - MUŽI	Vdova - ŽENY	Ženatý - muži	Vdaná - ženy	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

4. Kde nyní žijete? (DS - Domov pro seniory; DPS - dům s pečovatelskou službou)

	DS - muži	DS - ženy	DPS - muži	DPS - ženy	Nehodí se
	☐	☐	☐	☐	☐

Praha	☐	☐	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐	☐	☐

5. Nabízí Vám DS nebo DPS ve kterém žijete, nějaké zájmové aktivity pro Váš volný čas? (DS - Domov pro seniory; DPS - dům s pečovatelskou službou)

	ANO - muži	ANO - ženy	NE - muži	NE - ženy	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐	☐	☐

6. Jaké aktivity Vám nabízí Váš DS nebo DPS?

	Praha - MUŽI	Praha - ŽENY	Plzeňský kraj - MUŽI	Plzeňský kraj - ŽENY	Nehodí se
společenské a kulturní akce (sekání, koncerty, divadlo, zpěv, hudební nástroje...)	☐	☐	☐	☐	☐
procházky	☐	☐	☐	☐	☐
turistika - v přírodě mimo areál	☐	☐	☐	☐	☐
nakupování	☐	☐	☐	☐	☐
ruční práce	☐	☐	☐	☐	☐
vaření, pečení	☐	☐	☐	☐	☐
relaxace	☐	☐	☐	☐	☐
pohybové aktivity - rehabilitační s pomůckami (míč)	☐	☐	☐	☐	☐
deskové hry	☐	☐	☐	☐	☐
počítače, internet	☐	☐	☐	☐	☐
plavání	☐	☐	☐	☐	☐
canesteterapi	☐	☐	☐	☐	☐
keramická dílna - tvořivost, kutilství	☐	☐	☐	☐	☐
návštěvy restaurací, kaváren	☐	☐	☐	☐	☐
sledování TV	☐	☐	☐	☐	☐
rodina - společné setkávání	☐	☐	☐	☐	☐

cestování (rekreace)	☐	☐	☐	☐	☐
sport (včetně možnosti hřišť pro seniory)	☐	☐	☐	☐	☐

7. Jak často se věnujete ve svém volném čase zájmovým aktivitám?

	10 h a více MUŽI	10 h a více ŽENY	5 h MUŽI	5 h ŽENY	vůbec MUŽI	vůbec ŽENY	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8. Jste spokojená s nabídkou volnočasových aktivit?

	ANO - muži	ANO - ženy	NE - muži	NE - ženy	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐	☐	☐

9a) Které volnočasové aktivity Vám chybí? PRAHA - MUŽI

9b) Které volnočasové aktivity Vám chybí? PRAHA - ŽENY

9c) Které volnočasové aktivity Vám chybí? PLZEŇSKÝ KRAJ - MUŽI

9d) Které volnočasové aktivity Vám chybí? PLZEŇSKÝ KRAJ - ŽENY

10. Máte zájem o informačně komunikativní techniky?

	ANO - muži	ANO - ženy	NE - muži	NE - ženy	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐	☐	☐

11. O které informační technologie máte zájem?

	Praha - MUŽI	Praha - ŽENY	Plzeňský kraj - MUŽI	Plzeňský kraj - ŽENY	Nehodí se
Počítač - ovládání a používání	☐	☐	☐	☐	☐
Internet - vyhledávání, prohlížení	☐	☐	☐	☐	☐
Komunikační programy	☐	☐	☐	☐	☐
Multimediální programy (hry, hudba, aplikace např. Tesco ...)	☐	☐	☐	☐	☐
Tablet	☐	☐	☐	☐	☐
Telefon (tlačítkový, dotykový)	☐	☐	☐	☐	☐

12. Měl/a byste zájem o studium na Univerzitě třetího věku?

	ANO - muži	ANO - ženy	NE - muži	NE - ženy	Nehodí se
Praha	☐	☐	☐	☐	☐
Plzeňský kraj	☐	☐	☐	☐	☐

13. Uveďte jaký obor by Vás zajímal?

	Praha - MUŽI	Praha - ŽENY	Plzeňský kraj - MUŽI	Plzeňský kraj - ŽENY	Nehodí se
Regionální historie a archeologie	☐	☐	☐	☐	☐

Výtvarné umění a kultura	☐	☐	☐	☐	☐
Literaturu	☐	☐	☐	☐	☐
Filosofii	☐	☐	☐	☐	☐
Historii, dějiny	☐	☐	☐	☐	☐
Dějiny umění	☐	☐	☐	☐	☐
Informační komunikační technologie (ovládání tabletu, telefonu, počítače)	☐	☐	☐	☐	☐
Astrologii	☐	☐	☐	☐	☐
Fyzika, chemie	☐	☐	☐	☐	☐
Medicína	☐	☐	☐	☐	☐
Přírodní vědy (biologie, botanika, zoologie, geografie...)	☐	☐	☐	☐	☐
Zemědělství	☐	☐	☐	☐	☐
Ekologie	☐	☐	☐	☐	☐
Psychologie osobního rozvoje	☐	☐	☐	☐	☐
Finanční gramotnost	☐	☐	☐	☐	☐
Památky a památkové rezervace kraje	☐	☐	☐	☐	☐

14. Co by Vás ke studiu motivovalo?

	Praha - MUŽI	Praha - ŽENY	Plzeňský kraj MUŽI	Plzeňský kraj ŽENY	Nehodí se
a) něco nového se dozvědět	☐	☐	☐	☐	☐
b) procvičit paměť a myšlení	☐	☐	☐	☐	☐
c) poznat nové lidi a přátele	☐	☐	☐	☐	☐
d) využít volný čas	☐	☐	☐	☐	☐
e) nemám možnost studovat	☐	☐	☐	☐	☐

**Posudek vedoucího/oponenta bakalářské/diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta/-tky: Eva Gerlachová

Cbor studia: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Pohled sociálního pracovníka na volnočasové aktivity seniorů

Vedoucí/oponent* práce: doc. PaedDr. Slavomír LACA, PhD.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 63

Počet stránek příloh: 6

Počet titulů v seznamu literatury: 47

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	•			
--	---	--	--	--

Oborová příslušnost tématu

	•			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	•			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

		•		
--	--	---	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

		•		
--	--	---	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

		•		
--	--	---	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	•			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	•			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	•			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

		•		
--	--	---	--	--

Naplnění cílů práce

		•		
--	--	---	--	--

*

** 0 – nehodnoceno; 1 – v ýborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Vyváženost teoretické a praktické časti
v daném tématu

	•			
--	---	--	--	--

Návaznosť kapitol a subkapitol

		•		
--	--	---	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použiteľnosť
výsledkov v praxi

		•		
--	--	---	--	--

Vhodnosť prezentácie záverů práce
(publikácie, referáty, apod.)

		•		
--	--	---	--	--

Otázky a námety k diskusi při obhajobě:

Nemám otázky do diskusie.

Celkové hodnotenie práce (klady, nedostatky):

Autorka Eva Gerlachová sa zaoberá vo svojej práci na **Pohľad sociálneho pracovníka a voľnočasové aktivity seniorů**. Predložená bakalárska práca je v rámci odbornej problematiky správne spracovaná a súvisí so študovaným odborom teda so sociálnou prácou.

Predkladaná diplomová práca sa člení na teoretickú a empirickú časť. Celá štruktúra práce je dobrá a je vyvážená v jednotlivých troch hlavných kapitolách a jednotlivých podkapitolách. V úvode autorka charakterizuje celú problematiku, ktorú rozoberá v jednotlivých kapitolách, taktiež si vytýčila cieľ svojej empirickej časti ktorou sa zaoberá empirická časť práce. Autorka pri písaní použila adekvátnu odbornú literatúru, ktorú uvádza v zozname bibliografických odkazov. Záver práce je ukončený prílohou, v ktorej sa nachádza štandardizovaný dotazník. V práci sa nájdu ešte menšie formálne nedostatky a nedostatky v rámci obsahovej stránke v jednotlivých kapitolách.

V rámci **teoretickej časti práce** autorka opisuje pohľad na zvolenú problematiku v troch kapitolách 1 kapitola je zameraná na Sociálneho pracovníka, 2 kapitola opisuje problematiku seniora a 3 kap. je nosná a je zameraná na sociálnu prácu so seniormi resp. voľnočasové aktivity a senióri.

Praktickú časť práce tvorí posledná kapitola. Autorka použila metódu štruktúrovaného dotazníka a zvolila si hypotézu k nej alternatívnu, kde na overovanie svojich výsledkov použila štatistickú metódu „Chí-kvadrát test“. Na tomto mieste musím pochváliť autorku, že sa popasovala so štatistikou ako aj s grafickým spracovaním. Autorka práce má praktické skúsenosti z danou problematikou s ktorou sa stretla vo svojej praxi, taktiež chválím jej prístup k písaniu práce a spoluprácu, hodnotím veľmi kladne. Na základe stanoveného cieľa sa autorke podarilo splniť cieľ práce a došla k zaujímavým výsledkom, ktoré zhrnula do záverečnej kapitoly. Domnievame sa, že predložená práca je zaujímavou spracovaná a spĺňa požiadavky kladené na bakalársku prácu.

Doporučení k obhajobě: doporučuji/~~nedoporučuji~~*

- práca spĺňa požiadavky kladené na bakalársku prácu, preto ju doporučujem k obhajobe.

Navrhovaná klasifikace:

- klasifikujem ju stupňom – 1 až 2 (výborne až veľmi dobre po obhajobe).

Datum, podpis: 08.08.2019

* nehodící se, škrtněte

**Posudek oponenta bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: **Eva Gerlachová**

Obor studia: **Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii**

Název práce: **Pohled sociálního pracovníka na volnočasové aktivity seniorů**

Oponent práce: PhDr. Hana Hejná

Technické parametry práce:

Počet znaků textu (bez příloh): 89143

Počet stránek příloh: 6

Počet titulů v seznamu literatury: 47

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová příslušnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

		x		
--	--	---	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

		x		
--	--	---	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

		x		
--	--	---	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

x				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

		x		
--	--	---	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Vyváženost teoretické a praktické části
v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost
výsledků v praxi

		x		
--	--	---	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce
(publikace, referáty, apod.)

		x		
--	--	---	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Jaký rozdíl v nabídce volnočasových aktivit seniorů v domácím prostředí, v domě s pečovatelskou službou a v pobytovém zařízení (domově pro seniory) jste zaznamenala a jak jej vnímáte pro využití v praxi sociálního pracovníka?

Celkové hodnocení práce:

Autorka se ve své práci věnuje stále aktuálnímu tématu využití volnočasových aktivit seniorů v sociální práci se seniory. Bakalářská práce má dvě hlavní části – teoretickou a praktickou.

V teoretické části se autorka věnuje základním teoretickým východiskům a pojmům, které se sociální práci se seniory náležejí. Doporučila bych ještě zařadit kapitolu o typech péče o seniory, tak jak jsou uvedena v praktické části. Tyto typy sociální práce se seniory – pobytová služba, byty zvláštního určení (dům s pečovatelskou službou) a pečovatelská služba poskytovaná seniorům v jejich přirozeném (domácím) prostředí – má svá specifika, která je záhodno alespoň rámcově vymezit.

V praktické části se autorka zabývala výzkumným šetřením, ve kterém bylo cílem zjištění a zmapování četnosti a různorodosti volnočasových aktivit seniorů ve dvou sociálních službách. Zároveň však uvádí 3 typy sociálních služeb, které respondenti výzkumu čerpají (viz doporučení pro teoretickou část). Pro získání dat autorka použila kvantitativní výzkumnou metodu, dotazníkové šetření. Data zpracovala statistickou metodou, kterou ne/potvrzovala stanovené hypotézy. Přestože autorka své výzkumné šetření připravila a zpracovala poctivě, je spojení klientů ze tří typů sociálních služeb metodologické pochybení, které ani v Diskusi a Závěru není reflektováno. Přesto Diskuse a Závěr autorka využila k podrobnému zhodnocení spojitosti teoretické a praktické části, což je velkým plus této práce.

Z formálního hlediska práce v zásadě splňuje nároky na tento typ závěrečné práce. Sice jsou v práci nedodělky, např. na str. 10, kdy není uvedena citace Cicera a na str. 12, kdy je uveden Zvolský (2005), není však tento titul v seznamu literatury. Zvládnutí citační normy autorka ale osvědčila.

Doporučení k obhajobě: **doporučuji**

Navrhovaná klasifikace: **1 - 2**

15.8.2019

PhDr. Hana Hejná

